

POROTALOUDESSA TOIMIVIEN NUORTEN
NÄKEMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA ELINKEINOSTAAN

Yli-Suvanto Emilia

Opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinot
Agrologi (AMK)

2022

Maaseutuelinkeinot
Agrologi (AMK)

Tekijä	Emilia Yli-Suvanto	Vuosi	2022
Ohjaaja	Kirsi Muuttoranta		
Toimeksiantaja	Leader Tunturi-Lappi		
Työn nimi	Porotaloudessa toimivien nuorten näkemyksiä ja kokemuksia elinkeinostaan		
Sivu- ja liitesivumäärä	46 + 5		

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää porotaloudessa mukana olevien nuorten näkemyksiä ja kokemuksia poroelinkeinosta ja elinkeinon tulevaisuudesta sekä vastata kysymykseen mikä saa nuoret jäämään porotalouteen. Opinnäytetyö käsittelee nuorten poronhoitajien asemaa elinkeinossa. Opinnäytetyössä pyritään selvittämään, mikä saa nuoret näkemään elinkeinon kiinnostavana ja jatkamaan elinkeinossa, miten nuoret kokevat tullessa hyväksytyksi elinkeinon ja minkälaisena he kokevat asemansa elinkeinossa, minkälaisena nuoret näkevät elinkeinon tulevaisuuden ja miten nuoret haluisivat kehittää elinkeinoa.

Opinnäytetyö on hyödyllinen poroelinkeinolle ja sen tulevaisuudelle. Työtä voivat käyttää hyödykseen porotaloudessa toimivat oppilaitokset ja muut porotalouden tulevaisuutta kehittävät organisaatiot. Työ on myös kulttuurillisesti merkittävä, sillä kohderyhmänä olivat Lapin alkuperäiselinkeinossa mukana olevat nuoret.

Opinnäytetyön pohjana olivat nuorille suunnatut työpajat, joiden tulosten perusteella rakentui kysely. Kyselyyn vastasi 60 porotaloustaustaista nuorta. Tutkimusmenetelmä oli pääosin määrällinen eli kvantitatiivinen.

Porotalouden positiivisimpina puolina nähdään porot, luonto ja elämäntapa. Negatiivisimpina nähdään kulujen nousu, pedot ja taloudellinen kannattamattomuus. Tuloksia analysoimalla voidaan todeta, että porot itsessään ja porotalous elämäntapana on nuorille suurin syy jäädä tähän "kuolevaan elinkeinon". Tärkeänä nähdään poronhoitotöiden toimivuus yhteistyössä, mutta myös elinkeinon yhteen hiileen puhaltaminen muualta tulevia haasteita kohdatessa. Lisäksi nuoret kokevat tiedon jakamisen ja verkostoitumisen tärkeänä. Nuorten vastauksista välittyy, kuinka paljon heille porotalous merkitsee. Tulevaisuus pelottaa nuoria, mutta myös toivoa vastauksista löytyy.

Avainsanat

elinkeino, porotalouden tulevaisuus, porotalous

Rural Industries
Agronomist

Author	Emilia Yli-Suvanto	Year	2022
Supervisor	Kirsi Muuttoranta		
Commissioned by	Leader Tunturi-Lappi		
Subject of thesis	Views and experiences of young people working in reindeer husbandry		
Number of pages	50 + 5		

The purpose of the thesis is to find out the views and experiences of the young people involved in reindeer husbandry and the future of the reindeer husbandry and to answer the question of what makes young people stay in reindeer husbandry. The thesis deals with the young reindeer herders' status in the industry. In the thesis trying to find out what makes young people see the industry interesting and stay there, how young people feel about becoming accepted, what kind of future they will see and how they will want to improve the industry.

The thesis is useful for reindeer industry now and in the future. This thesis can be utilized for educational institutions operating in the field of reindeer herding and other organizations developing the reindeer herding industry. The thesis is also culturally significant because the target group was young people involved in Lapland's native livelihood.

The thesis was based on workshops aimed at young people, based on the results of which a survey was built. Altogether 60 young people with a reindeer husbandry background answered the survey. The research method was mainly quantitative.

Reindeer, nature and lifestyle are seen as the most positive aspects of reindeer husbandry. The most negative are the increase in costs, predators and financial unprofitability. Analysing the results, it can be concluded that reindeer in itself and reindeer husbandry as a way of life are the most important reasons for young people to stay in this "dying industry". Co-operation between people working in reindeer herding is found to be important, but also the reindeer herding community's collaboration when facing challenges arising from outside the industry is essential. In addition, young people find sharing information and networking important. The young people's answers show how much reindeer husbandry means to them. The future scares young people, but there is also hope in the answers.

Key words

Industry, the future of reindeer herding, reindeer herding

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	PORONHOITO	9
2.1	Poronhoito	9
2.2	Poronhoidon yhteistyön kehittyminen	10
2.3	Poronhoitotyöt.....	11
3	POROTALOUS ELINKEINONA.....	13
3.1	Poronhoitajat.....	13
3.2	Nuoret porotaloudessa.....	14
3.3	Porotalouden taloudellinen tilanne.....	14
3.4	Porotalouden kehitys ja tulevaisuus.....	16
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
4.1	Tutkimusongelma ja työn rajaus	19
4.2	Pohjatyönä työpajat	20
4.3	Aineiston keruumenetelmä	20
4.4	Työn luotettavuus ja eettisyys.....	22
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
5.1	Kyselyn vastaajat.....	24
5.2	Vastaajien suhde porotalouteen	25
5.3	Positiiviset puolet porotaloudessa.....	26
5.4	Negatiiviset puolet porotaloudessa	27
5.5	Nuorten kokemus kannustus	29
5.6	Kokemukset ja tuntemukset poronhoitotöistä paliskunnassa	31
5.7	Perehdytys porotyöhön sekä kokemukset osallistumisesta	33
5.8	Porotalouden tulevaisuuden kuvat.....	36
5.8.1	Epävarmuus tulevaisuudesta päätoimisena poromiehenä	36
5.8.2	Tulevaisuuden uhkakuvat.....	37
5.8.3	Tulevaisuuden mahdollisuudet.....	39
5.8.4	Elinkeinon tulevaisuus nuorten käsissä.....	40
5.9	Johtopäätökset	42
6	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET.....	45

LIITTEET	47
----------------	----

ALKUSANAT

Haluan kiittää erityisesti kaikkia työni internetkyselyyn vastanneita porotalous-taustaisia nuoria. Ilman teidän vastauksianne ei opinnäytetyöni olisi onnistunut kattamaan laajasti koko poronhoitoalueen nuorten näkemystä. Kyselyn vastauksista pystyi lukemaan teidän sitoutumisenne poroelinkeinoa kohtaan sekä välittämisenne porotalouden tulevaisuudesta, poroista ja luonnosta. Iso kiitos kaikille vastanneille!

Kiitokset työni tilaajalle Leader Tunturi-Lapille mahdollisuudesta järjestää nuorille työpaja ja aloittaa opinnäytetyöni valmistelu projektin puitteissa. Kiitos myös Yhteinen poronhoitoalue -hankkeen lidalle ja Tuulialle yhteistyöstä Poikajärven työpajan järjestämisessä, sekä vinkeistä työpajan pohjan luonnissa. Lisäksi kiitokset työpajoihin osallistuneille nuorille. Kiitokset opinnäytetyön ohjaajalleni Kirsi Muutorannalle kaikista neuvoista ja tsemppauksesta koko prosessin ajalta.

Kiitokset myös porotaloudessa toimiville ystäväilleni kyselyn testaajina toimimisesta ja työn lukemisesta sekä neuvoista. Valtavasti kiitoksia poikaystäväilleni kaiken stressin ja minun panikoinnin jaksamisesta sekä työni lukemisesta uudelleen ja uudelleen. Kiitos myös äidilleni kielivirheiden tarkastelusta.

Lopulta kaiken takana on porot ja porotalous elämäntapana. Ilman poroihin kasvamisesta ja työskentelyä itse porotalouden parissa sekä poroihin liitännäisissä töissä, en olisi koskaan hakeutunut opiskelemaan agrologiksi. Kiitos siis ettoporukalleni, kokeneille poromiehille, ystäväilleni, kummitätilleni, työnantajilleni, sekä erityisesti isälleni kaikesta mitä olen saanut oppia poroelinkeinosta.

1 JOHDANTO

Poronhoito on hyvin perinteinen ja kulttuurillisesti merkittävä elinkeino Lapissa. Porotalouden juuret juontavat vuosisatojen taakse, ja sen asema paikallisesti Pohjois-Suomessa on merkittävä. Poronhoidolle tyypillistä on sen jatkuvuus sukupolvilta seuraaville.

Maailman ja Suomen mittakaavassa nykyään nuoret valitsevat usein oman polkunsaa ja ammattinsa mielenkiintojensa pohjalta. Kuitenkin porotaloudessa ammatin harjoittaminen jatkuu edelleen yleisimmin vanhemmilta lapsille. Poroelinkeinosta on myös puhuttu jo vuosia ukkoutuvana ja vanhanaikaisena elinkeinona, jolla ei ole tulevaisuutta. Näistä puheista huolimatta nuoria elinkeinon harjoittajia löytyy ja jokin on saanut heidät jäämään porotalouteen.

Työskennellessäni projektipäällikkönä Leader Tunturi-Lapin, Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa -hankkeessa nousi hankkeen aikana esille nuorten merkitys paliskunnille ja elinkeinolle. Kentältä toivotaan nimenomaan nuorten parempaa huomioimista sekä heidän omaa aktiivisuuttaan asioissa. Tarve elinkeinon kehittämislle on selkeä, sillä maailma muuttuu ja siinä muutoksessa myös poroelinkeinon on pysyttävä matkassa.

Porotaloudessa toimivien nuorten ajatukset ja tulevaisuuden kuvat näen merkittävänä elinkeinolle, jotta elinkeinon uhkakuvat ukkoutumisesta ja menneeseen hautautumisesta eivät käy toteen. Myös paliskuntien ja alan muiden toimijoiden olisi hyvä työssään kuulla ja huomioida nuorten näkemyksiä porotaloudesta ja sen tulevaisuuden suunnasta sekä kehittämistarpeista.

Opinnäytetyöni aihe on itselleni hyvin tärkeä oman taustani vuoksi. Olen itse poroperheen kasvatti ja näen itseni tulevaisuudessa täysipäiväisenä poromiehenä. Lisäksi olen työskennellyt porotalouden kehittämishankkeessa, poromatkailuoppaana sekä teurastuksen ja lihanleikkuun parissa. Taustani ja töideni puolesta minulle on myös kertynyt hiljaista tietoa elinkeinosta, mikä näkyy opinnäytetyössäni.

Opinnäytetyöprosessini aluksi kartoitin nuorten näkemyksiä elinkeinosta nuorille suunnatuilla työpajoilla. Työpajojen pohjalta loin internetkyselyn porotaloustaus-
taisille nuorille. Kyselyn tuloksia tutkin varsinaisessa tutkimuksessani kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä.

Opinnäytetyöni käsittelee nuorten poronhoitajien asemaa elinkeinossa ja pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mikä saa nuoret näkemään elinkeinon kiinnostavana ja jatkamaan elinkeinossa?
- Miten nuoret kokevat tulleen hyväksytyksi elinkeinon ja minkälaisena he kokevat asemansa elinkeinossa?
- Minkälaisena nuoret näkevät elinkeinon tulevaisuuden?
- Miten nuoret haluisivat kehittää elinkeinoja?

2 PORONHOITO

2.1 Poronhoito

Poronhoito on kehittynyt peuran metsästyksestä, kuten itse porokin on kehittynyt peurasta. Peurat ovat olleet tärkeitä riistaeläimiä heti jääkauden jälkeisenä aikana, ihmisten ja elämän levittyessä pohjoiseen. Peuranmetsästyksestä siirryttiin pikkuhiljaa kohti poronhoitoa peuroja kesyttämällä. Tarkkaa tietoa muutoksen vaiheista ja ajasta ei olla pystytty todentamaan. Norjan Altasta on löydetty kalliopiirroksia, joissa peuroja esiintyy aitauksissa. Näillä piirroksilla ikää on 5000–6000 vuotta. (Paliskuntain yhdistys 2022d.)

Ajan myötä poronhoidoissa siirryttiin muutamien porojen omistamisesta suurempiin poroeloihin. Tunturipeurojen määrän vähentyessä siirryttiin poronhoidossa paimennukseen ja jutaamiseen perustuvaan toimintaan. Poronhoito alkoi levitä 1300-luvulla ja saavutti Pohjois-Ruotsin ja Tornion Lapin 1400–1600-lukujen aikana. (Paliskuntain yhdistys 2022d.)

Poronhoito levisi Suomeen Enontekiön ja Muonion kautta. Suomessa saamelaisen ohella myös pohjoisen alueen uudisasukkaat ja talonpojat omaksuivat poronhoidon elinkeinokseen useimmiten saamelaisten pororaittioiden kautta. Poronhoitoa harjoitettiin 1700-luvun puoliväliin mennessä kutakuinkin nykyisen poronhoitoalueen mukaisella alueella. (Paliskuntain yhdistys 2022d.)

Nykyään poronhoitoa Suomessa harjoittavat poronomistajat poronhoitoalueella. Poronhoitoalue kattaa pinta-alaltaan yli kolmanneksen koko Suomen pinta-alasta. Poronhoitoalue on hyvin laaja ja sisältääkin useita eri kasvuvyöhykkeitä, maankäyttömuotoja sekä väestö- ja porotiheyksiä. Meneillään olevan kymmenvuotiskauden vahvistettu suurin sallittu poromäärä on 203 700 kappaletta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2022.)

Poronhoitoalue on jaettu 54 paliskuntaan ja paliskunnat vastaavat poronhoidosta omalla alueellaan. Paliskunnat ovat poronhoitajien muodostamia poronhoitoyksiköitä, jotka ovat erikokoisia pinta-aloiltaan sekä poromääriltään. Lähtökohtaisesti paliskuntien poromäärät ja pinta-alat ovat pohjoisimmassa osassa Suomea suu-

rempia ja pienenevät etelään päin tultaessa. Poronomistajien tulee kuulua paliskuntaan, jotta heidän poroillaan on vapaa laidunnusoikeus. Paliskuntien ja poronomistajien toimintaa säätelee poronhoitolaki (848/1990). Paliskuntaa johtavat paliskunnan osakkaiden valitsema poroisäntä sekä nelihenkinen hallitus. Osassa paliskunnista valitaan myös työnjohtajat, jotka johtavat käytännön porotöiden hoitoa. (Paliskuntain yhdistys 2022a.)

2.2 Poronhoidon yhteistyön kehittyminen

Jo peuranpyynnin aikoina peuroja pyydettiin yhteistyössä. Peurojen kesyttämisen ja poronhoidon synnyn myötä myös se on ollut vahvasti yhteisöllistä toimintaa. Porojen omistus on vanhoissa tiedoissa kirjattu taloittain tai kylittäin. Porojenhoidosta, jutaamisesta ja paimennuksesta puhuttaessa historian teksteissä voidaan todeta toiminnan olleen yhteisöllistä. Porojen hoitotöitä on tehty yhteistoiminnassa, useimmiten suvuittain, kylittäin tai lähiseudun poronhoitajien kanssa. (Kortesalmi 2008.)

Kyläryhmistä kehitys jatkui poronomistajien liittoihin ja palkisiin. Liitto-sanana alkuperäinen merkitys on ollut "sovittu määräaika ja -paikka". Nämä liittopaikat ovat olleet keskeisiä porojen hakukeskuksia, jonne eri suunnilta tulevia poroja on koottu yhteen. Sanana palkinen juontaa juurensa saamen sanasta Balgat ja paalgas, jotka saamen kielessä tarkoittivat "juoksennella sinne tänne sääskien ja helteen vuoksi" sekä "porojen vakituinen kesäolinpaikka". Suomen kielessä palkia tarkoittaa porojen laidunnusta ja kulkua. Palkima-alueilta poroja kerättiin yhteistyössä ja näin syntyi poronomistajien työyhteisö palkinen. (Kortesalmi 2008.)

Palkisesta paliskunniksi muutos jatkui 1800-luvun loppupuoliskolla. Pakolliseksi paliskuntaan kuulumisen ja paliskuntien virallistaminen tuli senaatin 1898 antaman päätöksen johdosta. Senaatti nimittäin määräsi, että poronomistajien tuli kuulua paliskuntaan saadakseen laiduntaa porojaan valtion mailla. Poronhoitoalue oli jaettava paliskuntiin, joilla tuli olla viralliset nimet, rajat ja vastuuhenkilöt. Kuitenkin paliskuntien sisällä on alusta asti ollut toimintaa "kulmakunnittain" ja pienryhmissä. (Kortesalmi 2008.)

Esimerkkinä yhteisöllisestä työskentelystä porotaloudessa on nykyinen Poikajärven paliskunnan Räväskairan ettoporukka eli paliskunnan pohjoisin työalue. Kortesalmi mainitsee liitto-sanasta kertoessaan Rovaniemen, Kittilän ja Sodankylän pitäjän rajat yhdistävän Liittovaaran, joka on myös yksi historiallisista “Lapin ja Lannan” rajapisteistä. Liittovaara sijaitsee nykyisen Räväskairan alueella ja on ollut porojen kokoamispaikkana nimensä mukaisesti. (Kortesalmi 2008.)

Kortesalmi myös nostaa kirjassaan esille Poikajärven paliskunnan pöytäkirjaotteita 1960–1970-luvuilta, missä mainitaan työnjako kairoittain jakautuen Räväskairaan, Kutukairaan, Hirvaskairaan, Alakairaan ja Unarinkairaan (Kortesalmi 2008). Nykyisellään Poikajärven paliskunta jakautuu Räväskairaan, Hirvaskairaan, Alakairaan ja Nammankairaan. Nykyisin kairoittain tapahtuu jonkin verran yhteistyötä, mutta pääsääntöisesti poronhoitotyöt tehdään kairoittain. Porojen kokoamistyöt ja erotukset hoidetaan yhteistyössä tämän alueen poronhoitajien kesken. Myös palkisten aitatyöt ja viljelysaitojen rakennus ja kunnossapito hoidetaan yhteistyössä. (Mustonen 2022.)

2.3 Poronhoitotyöt

Poronhoitotyöt toteutuvat kaikissa paliskunnissa (kuvio 1) poron vuodenvierro mukaisesti. Kuitenkin eri paliskuntien toimintamallit ja käytännöt voivat vaihdella paljonkin sekä eroja löytyy myös paliskuntien sisällä alueittain.

Kuvio 1. Poron vuodenvierro (Paliskuntain yhdistys 2022g)

Poronhoidon päätapahtumat ovat vasonta, vasanmerkintä sekä erotukset. Lisäksi talvisin poroja myös ruokitaan ja/tai paimennetaan. Kesäisin mahdollisesti poronomistajat myös korjaavat aitoja ja tekevät lisäruokaa talveksi. (Paliskuntain yhdistys 2022e.)

Eroja alueittain löytyy eteenkin vasojen merkitsemisen ajankohdissa sekä erotusten ajankohdissa. Yleisimmin vasat joko vasotetaan eli kannatetaan tai merkitään kesällä räkkäaikaan. Mahdollista on myös merkitä peuravasat vasta erotusten yhteydessä. Erotukset pidetään syksyisin rykimäaikaan ja/tai talven tultua. Eroja alueittain erotuksien ajankohdissa on eteenkin maastosta johtuen.

Poronhoitotyöt jakautuvat paliskunnan yhteisiin töihin sekä poronomistajien omiin töihin. Työt voidaan tehdä koko paliskunnan kesken yhteistyössä tai pienemmissä ryhmissä ettoporukoittain/siidoittain. Paliskunnan lukuun tehtävät työt jakautuvat talkoo- sekä palkkatyöhön. Paliskunnasta riippuen työt voivat olla täysin jompaakumpaa työtä tai osittain molempia.

3 POROTALOUS ELINKEINONA

3.1 Poronhoitajat

Poronhoitajat ovat henkilöitä, jotka omistavat poroja ja kuuluvat paliskuntaan. Poronhoitajilla on paliskunnan ja merkkipiirin hyväksymä oma henkilökohtainen poronmerkki. Poronhoitajat ovat myös yrittäjiä, ja heillä on oma henkilökohtainen y-tunnus paliskunnan osakkaana. (Verohallinto 2022.)

Poronhoitajia voidaan kutsua myös poronomistajiksi tai poromiehiksi. Poronomistaja -sanaa käytetään usein puhuttaessa kaikista poroja omistavista henkilöistä eli puhuttaessa myös lapsista, puolisoista ja vanhuksista sekä heistä ketkä työskentelevät muualla. Poronhoitaja -sanana on sukupuolineutraali, ja sitä käytetään yleensä virallisissa kirjoituksissa, ja siihen pyrin viittaamaan myös työssäni. Poromies terminä on yleisesti hyväksytty ja koetaan usein sukupuolineutraalina ammattisanana. (Paliskuntain yhdistys 2022c.) Yleisimmin työkseen poroja hoitava henkilö esittelee itsensä poromieheksi.

Poronhoitovuonna 2020–2021 poronomistajia on ollut 4298 kappaletta. Poronomistajien määrä on laskenut tasaisesti 1990-luvulta lähtien. Kaikista poronomistajista noin neljännes lasketaan päätoimiseksi poronomistajiksi. (Paliskuntain yhdistys 2022f.) Päätoimiseksi poronomistajaksi määritellään virallisesti ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja eloporotukeen. Eloporotukeen ovat oikeutettuja kaikki yli 80 poroa omistavat henkilöt, jotka pitävät kirjaa tuloista ja menoista. (Ruokavirasto 2022.) Vaihtoehtoisesti päätoimisuudella voidaan tarkoittaa henkilöä, joka saa kaiken tai suurimman osan tulostaan porotaloudesta.

Poronhoitajan ammatti on vahvasti periytyvä eli sukupolvilta seuraaville siirtyvä ammatti (Paliskuntain yhdistys 2022c). Poronhoitajien keskuudessa liikkuen törmää kuitenkin toisinaan "muualta" tulleisiin henkilöihin, jotka ovat päätyneet poronhoidon pariin tuttavien tai kaukaisempien sukulaisten kautta. Yleisimmin poronhoito kuitenkin kulkee suvussa vanhemmilta tai isovanhemmilta lapsille. Poronhoito merkitsee poronhoitajille yleensä muutakin kuin ammattia. Poronhoidon kuvaillaan usein olevan elämäntapa sekä identiteetti (Degerman 2018).

3.2 Nuoret porotaloudessa

Poronomistajina poronhoitovuonna 2021-2022 nuoria eli 18-40 vuotiaita oli 1180 kappaletta. Heidän osuutensa kaikista poronomistajista on siis noin neljänneksen. Näistä nuorista poronomistajista reilu kolmannes eli 36 prosenttia oli naisia. (Jänkälä 2022.)

Nuorten jatkaminen elinkeinossa on elinkeinon jatkumisen edellytys. Poronomistajien määrän laskusta huolimatta nuoria jatkajia on tullut mukaan elinkeinon tasaisesti. Nuorten määrässä paliskunnittain löytyy eroja. Yhtenä jatkamattomuuden syynä nähdään alueen vaikea tilanne, esimerkiksi eteläisen poronhoitoalueen peto-ongelmat voivat olla syynä nuorten vähäisempään määrään alueella. (Paliskuntain yhdistys 2022c.)

Porotalouteen mukaan lähtemiseen on monia eri reittejä. Osa nuorista kasvattaa eloansa pikkuhiljaa, osa ostaa elon toiselta ja osa perii sen. Porotöihin sanotaan oppivan parhaiten työllä ja olemalla mukana. Porotalouteen mukaan lähtevät nuoret ovat mahdollisesti oikeutettuja nuoren elinkeinon harjoittajan tukeen (Ruokavirasto 2021d).

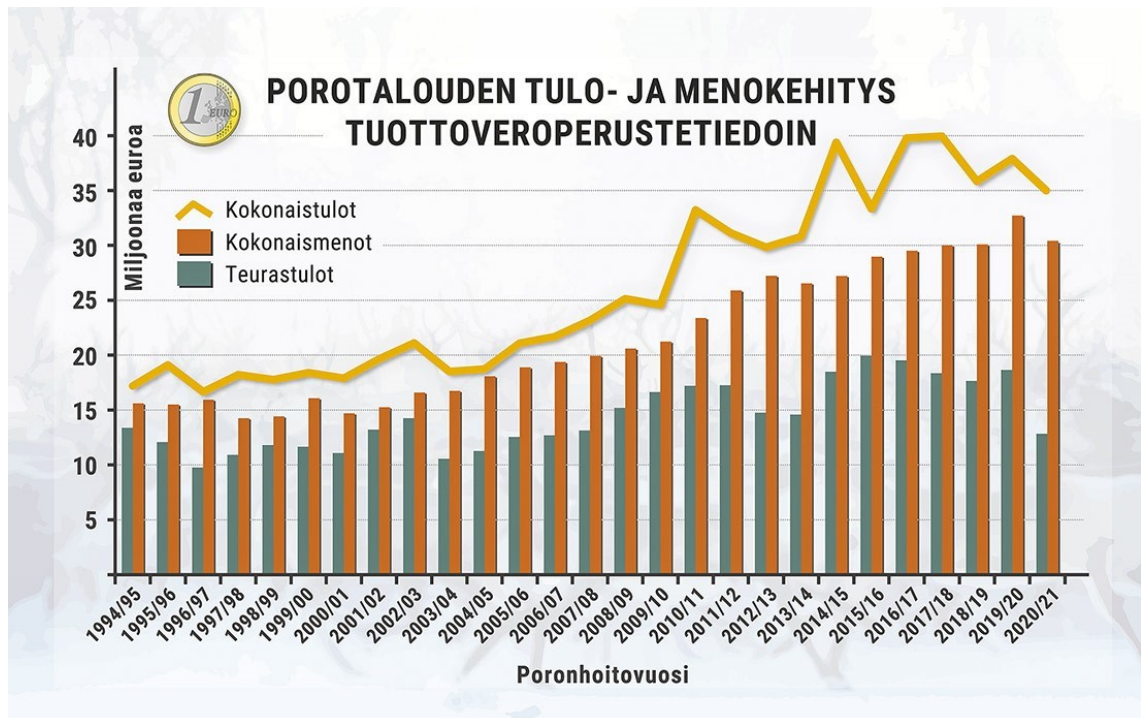
Porotaloutta ja poronhoitoa voi opiskella saamelaisalueen koulutuskeskuksessa eli SAKK:ssa sekä Lapin ammattikorkeakoulussa. SAKK:n opetustarjontaan kuuluvat avoin poroamis ja porotalouden ammattitutkinto (Saamelaisalueen koulutuskeskus 2022). Lapin ammattikorkeakoulussa voi opiskella agrologiksi. Agrologin tutkintoon kuuluvissa pakollisissa osissa opiskellaan osittain porotaloutta ja valinnaisilla ”porokursseilla” sekä harjoitteluilla voi täydentää osaamistaan.

3.3 Porotalouden taloudellinen tilanne

Porotalouden taloudellinen tilanne Luken porotalouden tunnuslukuja silmällä katsottuna kertoo karua tilastoa elinkeinon kannattamattomuudesta. Viimeisimmän tilastoidun poronhoitovuoden 2020–2021 keskimääräinen yrittäjävoitto painui 17 300 euroa miinukselle, kannattavuuskerroin on 0,25 ja työtuntiansio 2,6. Viimeisimpään tilastoon vaikuttavat vuoden 2019–2020 poikkeuksellinen lumitalvi ja sitä seurannut heikko vasatuotto sekä koronan vaikutukset liha- ja taljakauppaan. Vii-

meisen viiden vuoden tilastoja katsoessa asettuu yrittäjävoitto eli tässä tapauksessa tappio keskimäärin -13 338 ja kannattavuuskerroin 0,42 sekä työtuntiansio 5,4. (Luonnonvarakeskus 2022.)

Porotalouden kokonaistulon ja menon sekä teurastulon kehitys ilmenee seuraavassa kuviossa 2. Porotalouden kokonaistulosta noin 20 prosenttia on tukia, noin 40 prosenttia peto- ja liikennevahinkojen korvauksia ja noin 40 prosenttia myynti ja muuta tuloa. Menoissa suurimpina ovat maastoliikenne (n. 30 %) sekä hoitotyöt (n. 30 %), lisäksi menoa koituu kunnossapidosta, hallinnosta ja toimistosta sekä varusteista ja muista menoista. (Paliskuntain yhdistys 2022i.)

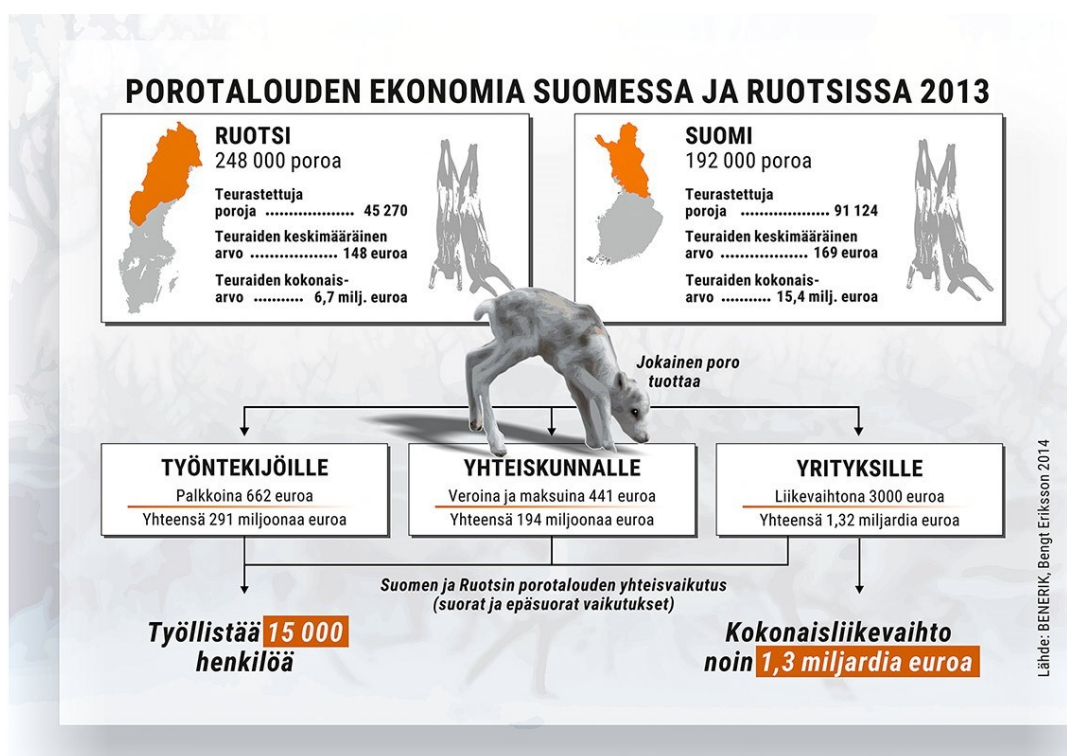
Kuvio 2. Porotalouden tilastoja. (Paliskuntain yhdistys 2022i)

Poronlihan hinta on noussut jälleen parin heikomman vuoden jälkeen. Kuitenkaan nykyinen lihan hinta ei ole noussut samassa suhteessa kallistuneiden kulojen kanssa. Kulojen nousuun vaikuttavat maailmanpolitiikka ja hintojen nousu yleisesti. Poronhoidolle oleellisesti tärkeän polttoaineen sekä lisäruokintakulojen hinnan nousu ovat suurimpia tekijöitä.

Porotalouden taloudelliseen tilanteeseen osa poronhoitajista on lähtenyt hakemaan lisätuloa poromatkaillen parista sekä suoramyynnin että lihanjalostuksen

kehittämisestä. Viime aikoina myös poron kokonaisvaltaisempi hyödyntäminen ja lisätuoton hakeminen sivuvirroista on ollut esillä elinkeinossa (Asiala 2022).

Vaikka porotalouden kannattavuus poronmistajille on heikkoa, nousee sen merkitys alueellisesti itse elinkeinoa suuremmaksi. Merkitystä nostavat lihan ja muiden raaka-aineiden jalostus sekä matkailu. Kuvion x mukaan porotalouden kokonaisliikevaihto Suomessa ja Ruotsissa on noin 1,3 miljardia euroa ja työllistävä vaikutus 15 000 henkilöä. Suomen osuuden kokonaisuudesta kerrotaan olevan noin kaksi kolmannesta. Porotalous myös asuttaa syrjäseutuja ja pitää koko Lapin ja Suomen asuttuna. (Paliskuntain yhdistys 2022b.)

Kuvio 3. Porotalouden ekonomia (Paliskuntain yhdistys 2022b)

3.4 Porotalouden kehitys ja tulevaisuus

Porotalous nähdään hyvin perinteisenä elinkeinona, mutta kehitystä elinkeinossa tapahtuu ajanmukaisesti. Esimerkkinä jo menneestä kehityksestä on kelkkojen käyttöönotto poronhoidossa 1970-luvulta. Kelkkojen tulon myötä poronhoito koki suuria muutoksia toimintamalleissaan ja sidosryhmissään. (Nykänen 2017.) Yksi viime vuosikymmenen suurimmista muutoksista käytännön porotöissä ovat yleistyneet gps-lähettimekset, joiden avulla voidaan tarkkailla porojen sijaintia ja liikettä.

Poronlihan suoramyynänti on ollut kasvussa 1990 –luvulta asti. Suoramyynnillä tarkoitetaan suoraan tuottajalta kuluttajalle tapahtuvaa myyntiä (Ruokavirasto 2021a). Suoramyynnillä sekä lihanjalostamoilla poronomistajat pystyvät hakemaan parempaa tuottoa lihasta. Suoramyynänti sekä poronomistajien omat lihanjalostamot myös vähentävät riskiä olla yhden ostajan varassa. Näin isojen lihanjalostamoiden mahdollisuus heiluttaa hintoja pienenee. Lisäksi vanhoilla poromiehillä on edelleen muistissa Poro & Riistan konkurssi sekä “läjään mätänevät ruhot”.

Viime vuosina on myös herätty poronlihan ainutlaatuisuuteen, eettisyyteen ja imagollisen arvon ymmärtämiseen. Lapin poron lihalla, Lapin poron kuivalihalla ja Lapin poron kylmäsavulihalla on ainoana lihana Suomessa EU:n nimisuoja. Porosta on iän kaiken pyritty käyttämään kaikki hyödyksi. Teollistuneen tuotannon myötä liha on noussut poron päätuotteeksi ja sivutuotteina lähinnä taljat ja sarvet on otettu käyttöön. Nykyään kiertotalouden kasvattaessa suosiotaan ja poronomistajien hakiessa parempaa tuloa on alettu kehittämään poron myös sivuvirtojen talteenottoa. Yhtenä uusimmista kehitysaskelista on suunnitelma selvittää liikkuvan rehulaitoksen rakentamista porotalouden tarpeisiin. (Paliskuntain yhdistys 2022b.)

Poron merkitys osana Lapin imagoa on suuri. Myös porotilamatkailu on kasvanut yhtä matkaa Lapin matkailun kanssa. Porotilamatkailu voidaan nähdä myös eettisen matkailijan valintana sekä aitoja kokemuksia hakevan matkailijan valintana. Poronhoitoon perustuvan matkailun uskotaan avaavan mahdollisuuksia erityisesti nuorille poroelinkeinoon kehittämiseen. (Paliskuntain yhdistys 2022h.)

Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2017 tekemän kaikille avoimen verkkokyselyn mukaan poronhoidon tärkeimmät mahdollisuudet ja haasteet nähtiin taulukon 1 mukaisesti (Maa- ja metsätalousministeriö 2018). Poroelinkeinoon sisällä mahdollisuudet nähdään samankaltaisina, mutta tulevaisuuden haasteiksi nousevat usein pedot, muu maankäyttö ja ilmastonmuutos.

Taulukko 1. MMM verkkokyselyn tulokset (Maa- ja metsätalousministeriö 2018)

Mahdollisuudet	Haasteet
- turisteille elämys ja matkailun vetovoimatekijä	- porojen laiduntaminen liian lähellä asutusta
- poronliha ja poronlihasta saatavat tuotteet ovat ainutlaatuisia ja laadukkaita	- liikennevahingot, joissa porot ovat osallisina
- porotalous auttaa pohjoisten haja-asutusalueiden elinvoimaisuutta	- ympäristön kestävyys, kuten porolaidunten kuluminen ja ilmastonmuutos

Poronhoidon muuttuva toimintaympäristö ja siihen sopeutuminen on Luonnonvarakeskuksen vuosien 2022–2026 porotutkimuksen läpileikkaava teema. Tarkempina painopisteinä ovat maankäytön ja laidunympäristön muutokset, petoeläinten vaikutukset, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja niihin sopeutuminen, poronhoidon taloudellinen kestävyys, porojen ruokinta, ravinto ja terveys sekä poron genomiikka, jalostus ja lisääntyminen. (Pekkarinen, Kumpula & Manni 2022, 20.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusongelma ja työn rajaus

Porotaloudessa on tutkittu paljon poroa itsessään eläimenä, poron ruokintaa ja hoitoa sekä ulkoisia tekijöitä, kuten petoja ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Myös tutkimuksia poronhoitajista on tehty, esimerkiksi Arktisen keskuksen tutkimus poronhoitajien energiankulutuksesta (Ocobock ym. 2021). Kuitenkaan poronhoidossa työskentelevistä ja siitä kiinnostuneista nuorista tutkimuksia ei juurikaan ole.

Halusin tutkia porotaloutta nuorten kautta, heidän näkemystään porotaloudesta ja elinkeinosta. Viime vuosina pinnalla on ollut myös puhe porotalouden ukkoutumisesta ja jämättämisestä menneisyyteen. Itse kuulun niihin nuoriin, jotka näkevät selkeästi elinkeinon tulevaisuutenaan ja niin tiedän monien muidenkin näkevän. Tutkimukseni rakentuikin kysymyksen, mikä saa nuoret jäämään poroelinkeinoon, ympärille.

Työssäni pyrin hakemaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mikä saa nuoret näkemään elinkeinon kiinnostavana ja jatkamaan elinkeinossa?
- Miten nuoret kokevat tulleen hyväksytyksi elinkeinoon ja minkälaisena he kokevat asemansa elinkeinossa?
- Minkälaisena nuoret näkevät elinkeinon tulevaisuuden?
- Miten nuoret haluisivat kehittää elinkeinoa?

Kohderyhmänä nuoret poronhoitajat ovat hyvin marginaalinen ryhmä. Rajauksen tein kahden perusteen mukaisesti. Alarajaksi määritin 18 vuotta, sillä sitä nuoremmat ovat pääsääntöisesti opiskelijoita ja tulevaisuuden suunnitelmat voivat olla vielä enemmän auki, kuin vanhemmilla. Ylärajaksi määritin 41 vuotta, ELY-keskuksen nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukihakemuksen yläikärajan mukaisesti (Ruokavirasto 2021b).

4.2 Pohjatyönä työpajat

Tutkimuksen pohjustamisen aloitin pitämällä kaksi porotaloudessa toimiville nuorille suunnattua työpajaa. Ensimmäinen työpajoista pidettiin Tunturi-Lapin palkiset samassa Kaarteessa -hankkeen kautta, osana hankkeen nuorille järjestämää päivää. Toinen työpajoista pidettiin Yhteinen poronhoitoalue -hankkeen kanssa, sen Poikajärven paliskunnan nuorille poronhoitajille järjestämässä päivässä.

Molemmat työpajat olivat muodoltaan hyvin vapaita ja antoivat nuorille mahdollisuuden tuoda omaa ääntään kuuluviin. Työpajojen pohjana käytettiin kysymyspatteristoa (liite 1) mistä nuorille esitettiin osio kerrallaan kysymykset ja he saivat itse pohtia vastauksiaan yhdessä kirjaten A3 kartongeille. Pohdinnan aikana pyrin antamaan osallistujille vapaat kädet kirjauksilleen ja puutuin puheeseen lähinnä neuvoakseni tehtävän annoissa sekä rohkaistakseni hiljaisempia osallistujia.

Työpajat toimivat pohjustuksena tutkimukselle, eikä työpajojen tuloksia analysoida itse tutkimuksessa. Näin ratkaisun parhaana vaihtoehtona, sillä työpajojen tuotokset eivät itsessään avaa laajasti ja koko poronhoitoalueen kattavasti nuorten näkemystä, vaan keskittyvät tiettyihin paliskuntiin. Lisäksi opinnäytetyöhöni oli tehtävä rajauksia ja ajattelin, että keskittymällä yhteen tutkimukseen saan työtäni rajattua. Jaoin internet-kyselyä myös työpajoihin osallistuneille, jolloin heillä oli mahdollisuus tuoda näkemystään kyselyn kautta esille lopulliseen tuotokseen.

4.3 Aineiston keruumenetelmä

Työpajojen tulosten pohjalta loin Webropol järjestelmällä internetkyselyn (liite 2). Kysely oli jaettu Webropolissa viidelle sivulle, joista jokainen käsitteli yhtä aihealuetta. Nämä aiheet karkeasti jaoteltuna olivat perustiedot, porotalouden negatiiviset ja positiiviset puolet, koettu kannustus porotaloudessa, kokemukset ja tunteet porotyön toiminnasta, sekä porotalouden tulevaisuudenkuvat.

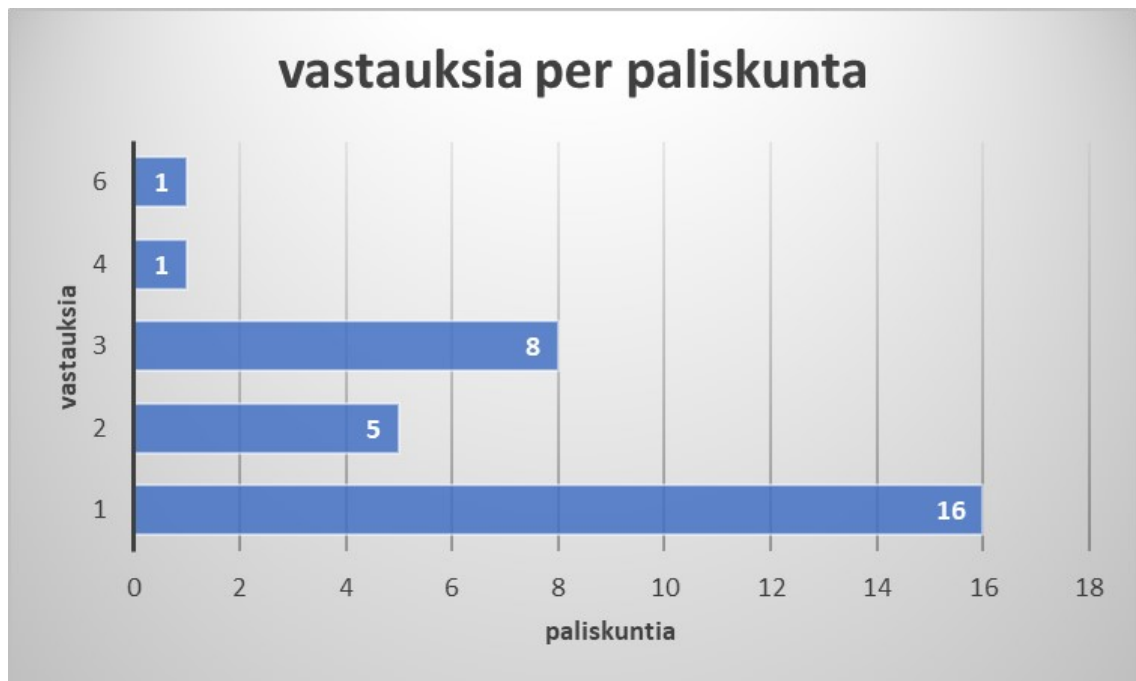
Kyselyn pidin yksityisenä, ja sitä jaettiin vain vastaamaan suostuneille sähköpostitse. Haastattelun linkkiä en halunnut yleiseen jakoon, jotta pystyin takaamaan haastateltavien todellisen olemassaolo ja yhteyden porotalouteen. Halukkuutta vastata kyselyyn esitin 130 porotaustaiselle nuorelle. Pyrin valitsemaan nuoret,

joille esitän tiedustelun mahdollisimman laajasti ympäri poronhoitoaluetta sekä eri ikäryhmistä. Yhteyttä otin suoraan WhatsApp sovelluksella tai sosiaalisen median kautta viestillä.

Nuoria en lähestynyt 12 paliskunnan osalta, sillä näistä paliskunnista nuoria ja/tai heidän yhteystietojaan ei ollut saatavilla kontaktieni tai sosiaalisen median kautta. Yhteystietoja olisi onnistunut luultavimmin kerätä paliskunnan poroisännän tai Paliskuntain yhdistyksen kautta. Koin kuitenkin jo olevan otannan tarpeeksi laajaksi maantieteellisesti, vaikka joitain paliskuntia jäi uupumaan.

Tiedustelujen jälkeen sain 83 nuoren sähköpostin ja kysely jaettiin heille kaikille vastattavaksi. Tiedustelun saaneista 42 paliskunnasta ainoastaan neljän paliskunnan osalta ei saatu sähköposteja, joten lopulta kysely lähti 38 eri paliskuntaan.

Webropolilla luotuun kyselyyn saatiin vastauksia 60 porotaloustaustaiselta nuorelta 31 paliskunnasta. Kyselyn vastausprosentti oli 72. Paliskunnittain vastauksia saatiin 1 – 6 kappaletta Kuvio 4 mukaisesti. Vastanneiden tietoja käsitellään tarkemmin tutkimusten tulosten ensimmäisessä kohdassa.

Kuvio 4. kyselyyn vastanneiden jakauma paliskunnittain

Valitulla aineiston keruumenetelmällä eli internetkyselyllä pystyttiin takaamaan haastateltavien yksityisyydensuoja sekä helpotettiin aineiston läpikäymistä. Yksilölliset haastattelut olisivat mahdollisesti antaneet liian suppean kuvan ja olisivat olleet liian työläitä toteuttaa. Tein Kaarteessa hankkeessa työskennellessäni blogikirjoituksia nuorista ja jo silloin totesin, että opinnäytetyöhön yksilöllisten haastatteluiden tekeminen olisi työlästä. Työlääksi ne tekisi haastatteluiden taltioiminen ja auki kirjoittaminen. Poronuorten näkemyksiä laajasti kirjallisena olisi hankalaa saada, sillä poromiehet viihtyvät enemmän metsässä, kuin koneella. Lisäksi yksilöllisistä haastatteluista saatua materiaalia ei voisi yleistää nuorten näkemykseksi. Yksilöllisissä haastatteluissa esille nousisivat nimittäin alueelliset erot poronhoitotöissä, paliskuntien toimintamallit sekä paliskuntien erot haasteissa ja mahdollisuuksissa.

Tutkimusmenetelmäni oli pääosin määrällinen eli kvantitatiivinen. Pieniltä osin tutkimukseni oli myös laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. (Jyväskylän yliopisto 2022.) Tutkimuksen toteutin internetkyselyllä ja suurinta osaa tutkimuksesta analysoin määrällisen tutkimuksen keinoin. Kuitenkin nuorten näkemykset ja kokemukset sekä muut kirjalliset vastaukset ovat hyvin yksilöllisiä ja niitä oli hyvä tulkitella laadullisen tutkimuksen keinoin.

4.4 Työn luotettavuus ja eettisyys

Työn luotettavuuden osalta suurimpana uhkana näin omakohtaisen vahvan kokemuksen ja näkemyksen porotaloudesta. Pyrinkin tutkimusta pohjustaessani jättäytymään itse neutraaliksi tarkkailijaksi työpajoissa ja vaikuttamaan mahdollisimman vähän työpajojen suunnankulkuun. Työpajojen materiaalin pohjalta loin internetkyselyn, jolloin jo kyselyä laadittaessa pystyin huomioimaan muutakin kuin oman näkemykseni. Lisäksi kyselyä luodessani testautin kyselyn toimivuuden kolmella porotaloudessa mukana olevalla nuorella eri puolilta poronhoitoaluetta.

Toisena luotettavuuden uhkakuvana näin kyselyyn vastaajien rajoittumisen omiin ystäviini ja tuttuihini, mikä olisi voinut mahdollisesti vaikuttaa kyselyn tulosten kelvollisuuteen. Kyselyä jakaessani kysyin kohderyhmältä lisää heidän tuntemiaan

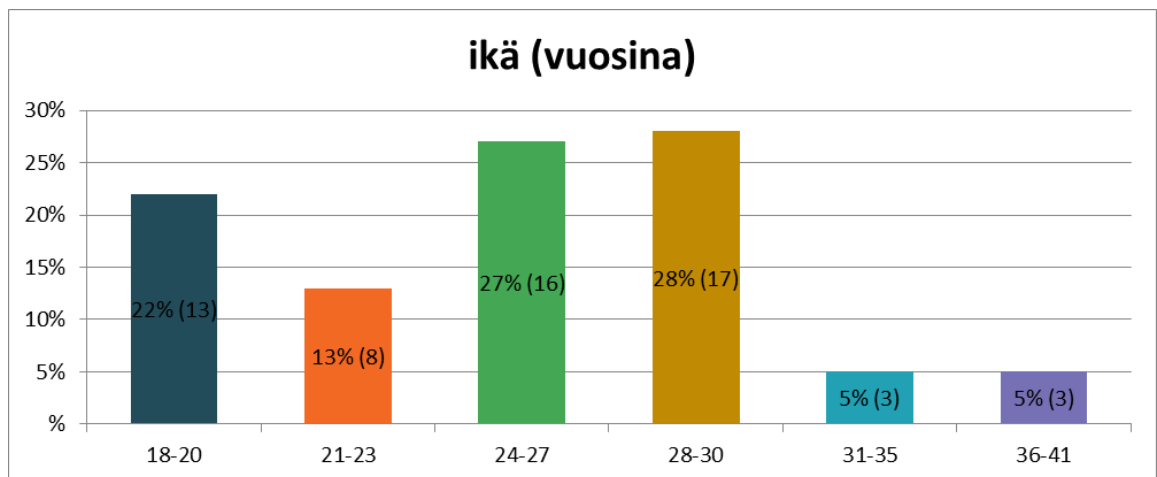
nuoria ja pyrin saamaan vastauksia mahdollisimman laajalla otannalla ympäri poronhoitoaluetta.

Työn eettisen puolen pyrin huomioimaan eteenkin kyselyn suhteen. Jo kerätessäni vastaamaan halukkaita kerroin mihin vastauksia käytetään sekä sen, että tuloksia käsitellään niin, ettei vastaajaa voida tunnistaa. Kyselyn vastaajilta ei kysytty tarkkoja henkilötietoja missään vaiheessa. Ainoastaan minä tutkimuksen tekijänä tiesin vastaajien henkilöllisyyden tiedustelujen ja sähköpostien perusteella. Tuloksia kirjatessa vastauksia käsiteltiin kysymyskohtaisesti tai eri tekijöitä yhdistellen niin, ettei vastaajaa voida tunnistaa.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Kyselyn vastaajat

Kyselyyn vastanneiden ikä jakautuu kuvion 5 mukaisesti. Ikä jakaantuu suhteellisen tasaisesti kohderyhmään nähden. Ainoastaan 31–41-vuotiaiden osuus on vähäinen ottaen huomioon heidän todellisen osuutensa pornohoitajista. Tämä vääristymä vastauksissa voidaan olettaa johtuvan opinnäytetyön tekijän eli minun omasta iästäni (24 v) ja sen vaikutuksesta jo lähtötilanteessa yhteyttä otettuihin henkilöihin. Tuloksia tulkitessa tuleekin ottaa huomioon 31–41-vuotiaiden pienempi osuus.

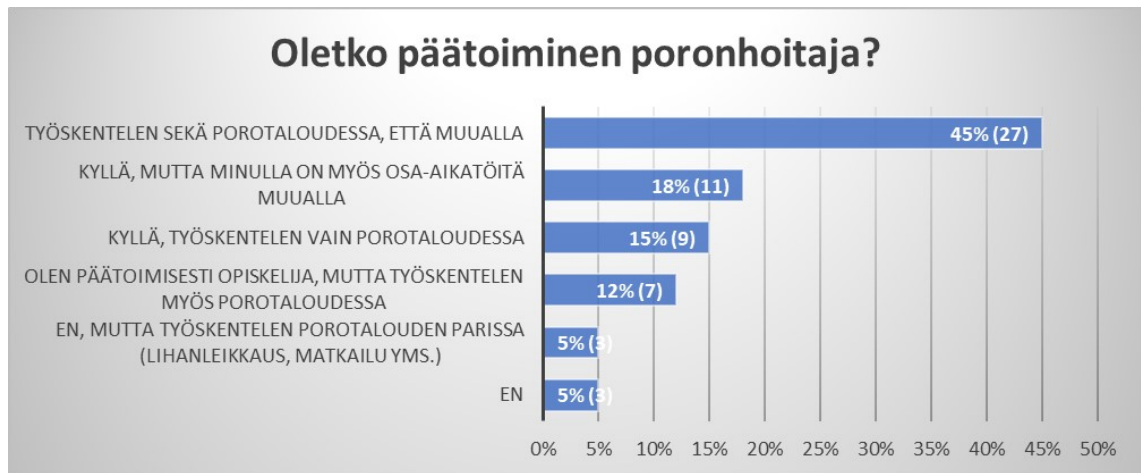
Kuvio 5. Vastaajien ikä

Sukupuoleltaan vastaajista 55 prosenttia oli miehiä ja 45 prosenttia naisia. Porotaloudessa naisten osuus pornomistajista on noin kolmanneksen (Rehtonen 2019). Pornomistajien keskuudessa työskennellessä, omissa porotöissä ja vieraillessa toisilla aidoilla sekä tuttuja pornomistajia puhuttamalla voin kuitenkin arvioida naisten osuuden päivittäisissä porotöissä vielä pienemmäksi kuin 33 prosenttia. Useasti näissä päivittäisissä porotöissä olevista naisista suurin osa on iältään nuoria.

5.2 Vastaajien suhde porotalouteen

Taustatietoihin kartoitin vielä vastaajien suhdetta porotalouteen. Ensimmäisenä kysyin kuvion 6 mukaisesti päätoimisuutta. Kysymys sinällään on jo hieman ongelmallinen, sillä päätoimisuuden mittareita voi olla useampia. Päätoimisuudella voidaan tarkoittaa sitä, että kuuluu eloporotuen piiriin omistaen vähintään 80 eloporoa, mutta sillä voidaan tarkoittaa myös sitä, että saa suurimman osan tuloistaan porotaloudesta (Paliskuntain yhdistys, 2022c).

Kuvio 6. Nuorten päätoimisuus poronhoitajina

Päätoimisuuden ollessa hieman hankala käsite yritin avata vastausvaihtoehtoissa mahdollisimman hyvin eri vaihtoehtoja. Vastatessa pystyi valitsemaan vain yhden vaihtoehdon. 45 prosenttia vastanneista valitsikin vastaukseksi, työskentelen sekä porotaloudessa että muualla. Vastausvaihtoehto olikin kaikista laajimmin ymmärrettävä ja ongelmallinen tulkita. Osa vastanneista on päätoimisia poromiehiä poromääriltään ja paljon porotöissä mukana, mutta osa vastanneista on sivutoimisia poromiehiä työskennellen osittain porotaloudessa muun työn ohella. Vastausvaihtoehto olisi tullut muotoilla paremmin kysymystä luodessa erottaen sen valinnoiksi “Kyllä, työskentelen porotaloudessa, mutta myös muualla” ja “En, mutta työskentelen porotaloudessa paljon/osittain.”

Seuraavaksi selvitettiin, kauanko vastaajat olivat olleet päätoimisia poromiehiä sekä haluaisivatko he tulevaisuudessa olla päätoimisia poromiehiä. Myös nämä kysymykset osoittautuivat hankaliksi, sillä osa vastanneista oli vastannut molempiin kysymyksiin. Päätoimisuuden kesto voidaankin jättää edellä mainitusta

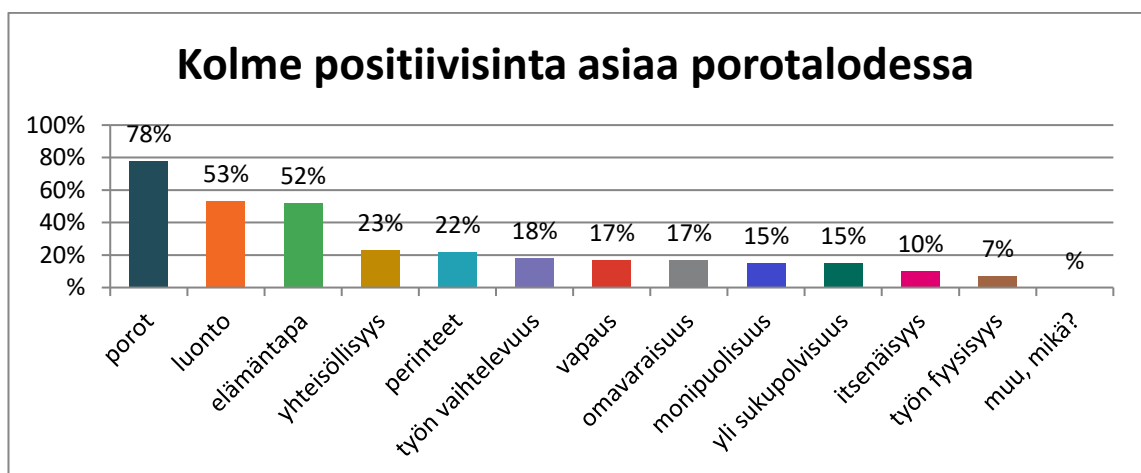
syystä analyysin ulkopuolelle. Kuvion 7 tulkintaa voidaan suorittaa korkeintaan suuntaa antavasti, niin ikään edellä mainitusta syystä. Esille voidaan kuitenkin nostaa vastausvaihtoehdot en ja en vielä tiedä, joita tulkitaan tuloksissa tarkemmin.

Kuvio 7. Päätoimisuus tulevaisuudessa

5.3 Positiiviset puolet porotaloudessa

Perustietojen jälkeen kyselyssä kysyttiin nuorten mielestä positiivisimpia ja negatiivisimpia puolia porotaloudessa. Ensin tuli valita kolme positiivisinta asiaa. 60 vastaajasta tulisi vastauksia näin ollen kertyä 180 kappaletta. Kuitenkin osa on ilmeisesti valinnut useamman kuin kolme, sillä vastauksia oli 196 kappaletta. Vastaukset jakautuivat kuvion 8 mukaisesti.

Kuvio 8. Porotalouden positiiviset puolet

Positiivisimpana asiana nähtiin porot. Myös luonto ja elämäntapa olivat positiivisimpia asioita yli puolen vastaajista mielestä. Kaikki ehdolla olleet valinnat saivat ääniä. Poromiesten luontoyhteydestä ja luonnon merkityksestä sekä poronhoidon elämäntavasta on puhuttu paljon. Edelleen ne myös näyttävät olevan nuorille hyvin tärkeitä asioita.

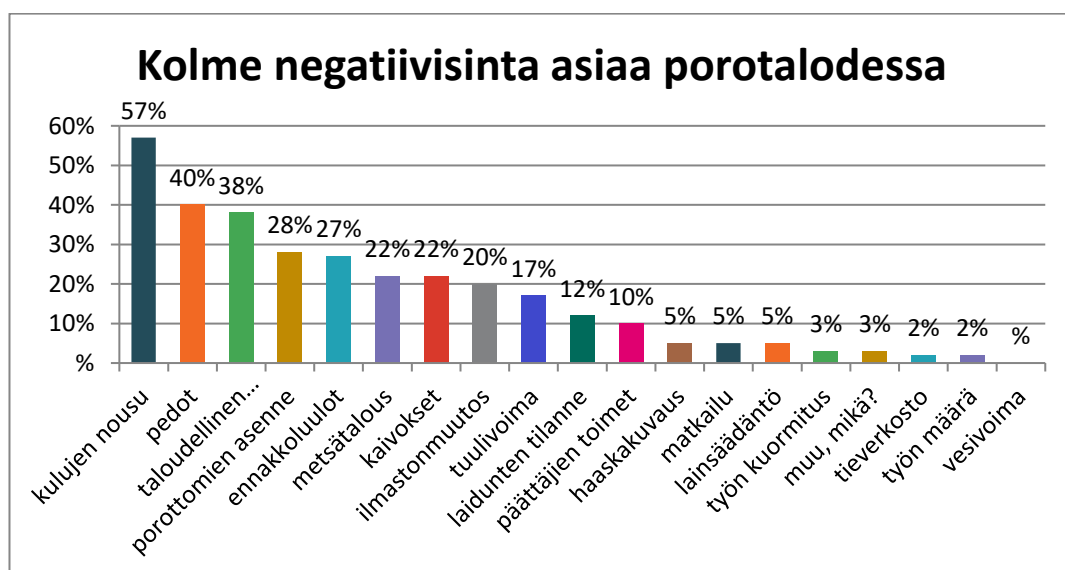
Nuoret saivat halutessaan avata kirjallisesti valintojaan. Positiivisia valintojaan aukaisi vain kaksi henkilöä, joista toisen kommentin nostan esille tässä.

"Hienointa poronhoidossa on poro ja se rakkaus ja kunnioitus poroa kohtaan mikä poroihmisillä on. Poroihmiset myös näkee poromaat ihan erilailla kuin muut ja osaavat siksi arvostaa myös sitä ympäristöä, jossa poro elää."

Kommentissa tiivistyi vastaajan oma suhde porotalouteen sekä myös monien muiden nuorten näkemys, jota eivät kaikki osaa edes sanoiksi pukea.

5.4 Negatiiviset puolet porotaloudessa

Negatiivisimpia puolia kysyttäessä oli vaihtoehtoja, joista valita jo valmiiksi enemmän. Vastauksia kysymykseen tuli 190 kappaletta, eli jälleen jotkut vastaajista eivät pidättäytyneet valitsemaan ainoastaan kolmea vastausvaihtoehtoa. Negatiiviset puolet jakoutuivat seuraavasti kuvion 9 mukaisesti.

Kuvio 9. Porotalouden negatiiviset puolet

Eniten negatiivisena asiana nähtiin kulujen nousu. Toisena tulivat pedot ja kolmantena taloudellinen kannattamattomuus. Taloudellinen kannattamattomuus voidaan katsoa pelkkää kulujen nousua laajemmaksi valinnaksi, johon liittyy muitakin tekijöitä. Annetuista vaihtoehdoista ainoastaan vesivoima jäi täysin ilman ääniä. Vaihtoehdon muu, mikä oli valinnut kaksi henkilöä. Heidän tarkennuksensa olivat, naisten asema porotaloudessa sekä teollinen maankäyttö ja yhteiskunnan paine.

Kulujen nousu on hyvin tuore, pelottava, arvaamaton ja pinnalla oleva aihe maailman tilanteen vuoksi, joten sen näkeminen negatiivisimpana ei ole yllättävää. Taloudellinen kannattamattomuus voidaan ajatella johtuvan kulujen nousun lisäksi ainakin huonoista talvista, huolestuttavasta petotilanteesta ja taljakauppojen puuttumisesta. Petojen paikka yhtenä negatiivisimmista asioista ei myöskään yllätä. Pedot ovat nimittäin asia, mihin ei voida paikallisesti vaikuttaa ja valtion petopolitiikka on ollut tietyillä alueilla jo pitkään poronomistajien mielestä huonoa.

Neljänneksi ja viidenneksi negatiivisimpina asioina nähtiin porottomien asenne sekä ennakkoluulot. Näiden paikka monia muita negatiivisempina on huomiota herättävää. Porottomien asenteen muutokseen ja ennakkoluulojen karsimiseen tieto poronhoidosta ja imagomarkkinointi olisi tärkeää työtä poronhoidon puolelta. Vastuu näistä toimista on paljon yksittäisten poronomistajien ja Paliskuntain yhdistyksen harteilla.

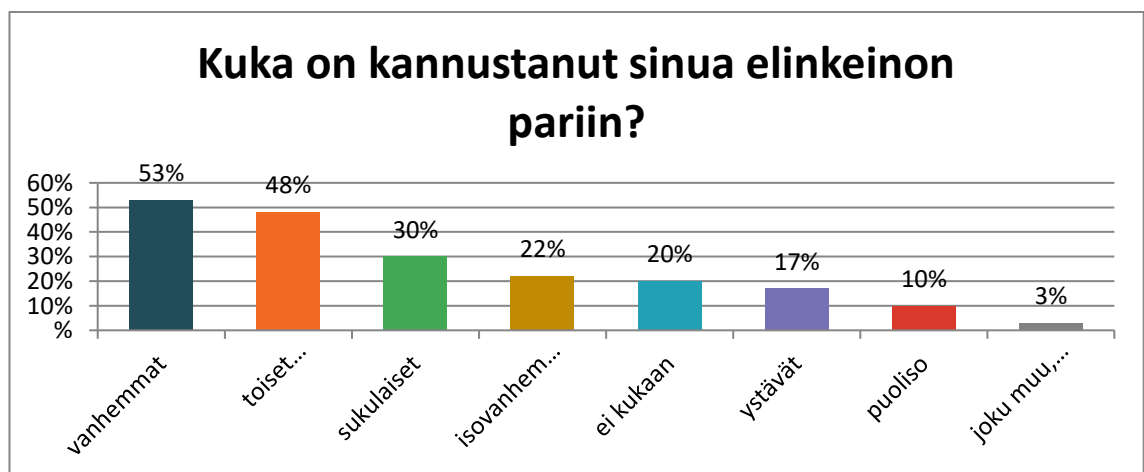
Yleisesti ottaen negatiivisina nähdyt asiat, kuten kaivostoiminta, tuulivoima, metsätalous ja haaskakuvaus jäivät vähemmille äänille. Tähän syynä on alueellinen jakautuminen. Toisilla alueilla ja paliskunnissa toiset asiat vaikuttavat merkittävämmiin kuin toiset. Esimerkiksi tuulivoima nähdään negatiivisina yleisesti ottaen, mutta valittaessa kolmea negatiivisinta jää se valitsematta, mikäli oman paliskunnan alueella ei ole olemassa tai suunnitteilla tuulipuistoja. Tuulivoiman valinneiden kymmenen henkilön paliskuntia silmäillessä ovat ne paliskuntia, joissa parhaillaan käydään tai on juuri käyty tuulivoimaneuvotteluita. Samoin haaskakuvauksen valinneiden henkilöiden paliskunnat sijoittuvat itärajalles. Sama trendi on havaittavissa myös muissa alueellisesti sijoittuvissa negatiivisissa puolissa.

Kirjallisesti vastauksiaan negatiivisista puolista esille toi huomattavasti useampi kuin positiivisista puolista. Kommenteissa nousi esille erityisesti kannattamattomuus ja kulut sekä porottomien asenne ja se että joutuu “puolustelemaan omaa olemassaoloaan”. Lisäksi esille nousi elintilan kapeneminen, maankäytön ristiriidat ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat sääolot.

“*Pahinta on epävarmuus*”, totesi eräs vastaajista. Koko ajan tulee lisää muita maankäyttömuotoja ja samoja hankkeita pyöritetään vuosia esillä. Päättäjien toimet ja lainsäädäntö -kohdan valitsemista on perusteltu tiedon puutteella, kapeakatseisuudella sekä ymmärtämättömyydellä luontaiselinkeinojen merkittävydestä. Yksi vastaajista mainitsi myös taloudellisen kannattamattomuuden taustalle sen, että vanhat ihmiset pitävät porojaan liian kauan.

5.5 Nuorten kokema kannustus

Vastaukset elinkeinon saadusta kannustuksesta jakautuvat vastaukset kuvion 10 mukaisesti. Eniten kannustusta ovat nuoret kokeneet saavansa vanhemmiltaan/vanhemmalta, sekä toisilta poromiehiltä. Vastausvaihtoehdon muu, mikä on valinnut kaksi henkilöä. Heidän vastauksensa ovat isosisko ja kummisetä sekä työkaverit.

Kuvio 10. Kannustus elinkeinossa

Vastaustaan kannustukseen on perusteltu seuraavasti:

“Isäni on kyllä ottanut mukaan porotöihin ja opettaa kaiken, mitä haluan oppia. Toisaalta hän varoittelee, että poromieheksi ei kannata ruveta, on stressaavaa ja kannattamatonta hommaa.”.

Lainattu lause tiivistää porotöiden parissa nuorilta kuultuja ajatuksia.

Huolestuttavaa on se, että 20 prosenttia vastaajista on valinnut vastauksen ei kukaan. Näistä vastaajista puolet ovat iältään 28–30-vuotiaita. Paliskunnittain katsottaessa vastanneet sijoittuvat pääasiassa Keski-Lapin alueelle erityisen poronhoitoalueen rajan tuntumaan sekä Rovaniemen seudulle. Myös luoteisosissa Lappia sekä koillisessa poronhoitoalueen etelärajan tuntumassa on näin vastanneita.

Vaihtaessa kysymyksen muotoa muodostuvat vastaukset seuraavan kuvion 11 mukaisesti. Eniten kannustavina koettiin elämäntapa, luonnossa työskentely ja porot itsessään. Vastaukset olivat linjassa verrattuna kysymykseen porotalouden positiivisista puolista. Vastauksista osittain piiloon kuviossa jää ennakkoluulojen rikkominen, oman arvon todistaminen. Muu, mikä kysymykseen on tullut vastaukseksi, *“poronhoito on kiinteä osa minua”*.

Kuvio 11. Elinkeinoon mukaan lähtemisen taustatekijät

5.6 Kokemukset ja tuntemukset poronhoitotöistä paliskunnassa

Kyselyssä kysyttiin nuorten kokemuksista porotöissä paliskunnassa. Kysymykseen vastasi 55 nuorta. Pääsääntöisesti nuorten kokemukset osallistumisesta porotöihin paliskunnassa ovat hyviä. Vastauksista 29 oli puhtaasti positiivisen puolella. Lyhyesti sanoilla, hyviä, ihan hyviä, mukavia tai muilla samantyyllisillä ilmauksilla vastasi 16 henkilöä. Tarkemmin asiaa perusteltiin 13 vastauksessa.

Tarkemmin positiivista kantaansa perustelevissa vastauksissa ilmeni erityisesti hyvän ryhmähengen merkitys paliskunnassa. *“Huumorintajuisella, ahkeralla ja hyvällä porukalla on mukava työskennellä mejän paliskunnassa”*, kuvailee yksi vastaajista. Yhteisöllisyyden merkitys nousi eräässä vastauksessa esille ulottuen myös porotöiden ulkopuolelle, ja vastaaja kertoi saaneensa elämäänsä uusia ihmisiä, joiden kanssa viettää myös vapaa-aikaa.

Vastauksissa nousi esille myös ahkeruuden ja oman työpanoksen sekä oma-aloitteisuuden merkitys. Lisäksi nuoret antoivat kiitosta toisten poronhoitajien avusta ja opetuksesta vastauksissaan. Eräs vastaajista kertoi itsensä lisäksi myös alun perin porottoman puolison päässeensä hyvin mukaan porukkaan.

Ristiriitaisia kokemuksia on ollut kymmenellä nuorella. Hyvät kokemukset noudattelivat samaa linjaa yllä olevien hyvien kokemusten kanssa. Huonoiksi puoliksi nostettiin huonot henkilökemiat, kärjistyneet tilanteet, riidat sekä ulkopuolisuuden tunne. Eräs vastaajista nosti vastauksessaan esille myös huonojen vuosien merkityksen, aiheuttaen eripuraa ja rikkoen yhteishenkeä. Huonona nähtiin myös ajattelumalli, jossa kaikki tulisi tietää ja osata valmiiksi, sekä osan paliskunnan osakkaiden tekemättömyys ja työn teettäminen muilla.

Kokemuksissa esille nousi myös väen väheneminen ja sen merkitys poronhoitotöissä. Osa vastaajista kaipailikin omalle alueelle lisää nuoria jakamaan työtaakkaa. Myös työporukan ukkoutumista nähtiin seuraavan passiivistuminen, jolloin porotyöt eivät enää hoidu yhtä sujuvasti.

Naisten kokemukset porotöistä vaihtelevat vastaajien kesken. Osa koki olevansa naisena hyvin mukaan otettu ja tasavertainen, osa koki merkittävää vähättelyä

sukupuolensa vuoksi. Osa sijoittui näiden välille. Tässä on varmasti paliskunta-kohtaisia eroja, kuinka naisia kohdellaan. Osassa paliskunnista naisia on ollut töissä enemmän ja heihin on "totuttu". Myös henkilökemioiden merkitys varmasti vaikuttaa kokemuksiin. Lisäksi oletan paliskunnan ja työporukan yleisen ilmapiirin vaikuttavan naisten kokemuksiin. Kokemuksiin vaikuttaa luultavasti myös naisten määrä alueella.

Keskusteluissa porotaloudessa toimivien naisten kanssa olen myös havainnut eroa luonteissa, toiset kokevat toiset asiat herkemmin. Esimerkkinä työnjohtaja käskee pojat purkamaan siuloja. Ensimmäinen nainen loukkaantuu ja kokee tulleen syrjityksi, toinen myhäilee tyytyväisenä miettien, että antaapa poikien juosta, kolmas ei edes huomaa sanavalintaa, vaan lähtee matkaan. En koe yhtäkään edellä mainituista reagoitavoista toista huonommaksi. Enkä tässä opinäytetyössä erittele juuri muutenkaan naisten ja miesten eroja, vaan keskityn nuoriin sukupuoleen katsomatta.

Kysyttäessä millaiseksi nuoret näkevät asemansa paliskunnassaan vastasi 47 nuorta. Oman asemansa paliskunnassa porotöissä nuoret näkivät pääsääntöisesti hyvänä. Hyväksi tai tasavertaiseksi asemansa näki 74 prosenttia kysymyksiin vastanneista. Pieneksi tai kohtuulliseksi asemansa näki 17 prosenttia. Yksi vastanneista näki asemansa heikkona. Loput näkivät asemansa haastavaksi tai muulla tavalla monimutkaiseksi.

Muutammat asemaansa hyväksi kuvailevat nostivat esille luottamustehtävien tuoma merkitystä. Myös muun työn tuoma taito nähtiin eduksi ja hyödyksi paliskunnassa toimiessa. Yksi nuori mainitsi nykyään arvostusta löytyvän, vaikka myös ennakkoluuloja on ollut. Osa nuorista kertoi kannustuksen nuoria jatkajia kohtaan olevan hyvä ja sen vaikuttavan asemaan positiivisesti. Yksi vastanneista näki oman asemansa hyvänä, mutta todellisen sanavallan olevan vähäinen johtuen poromäärästä.

Pienenä tai kohtuullisena asemansa näkevät mainitsivat yleensä asemansa olevan suhteessa paliskunnassa tehtyyn työhön. *"Asemani on kohtuullinen ja paraneekin varmaankin mitä enemmän paliskunnan porotöihin pystyisi osallistumaan."*, vastasi yksi nuorista. Yksi myös epäili, että ilmankin häntä pärjäisivät, mutta ilman

nuoria ei olisi tulevaisuutta. Heikkona asemansa näkevä ei avannut vastaustaan tarkemmin.

Haastavana oman asemansa näkevät vastaajat kokivat olevansa hieman ulkopuolisia paliskunnassa. Yksi epäili olevansa silmätikkuna nuoren ikänsä ja suorakaisuutensa vuoksi ja toinen koki henkilökemiat hieman hankaliksi. Ulkopuolisuuden tunnetta aiheuttivat myös lapsen saaminen ja sen myötä seuraava vähäisempi mahdollisuus osallistua töihin.

5.7 Perehdytys porotyöhön sekä kokemukset osallistumisesta

Kysymykseen perehdytyksestä porotyöhön on vastannut kirjallisesti 53 nuorta. Vastauksissa nousi vahvasti esille kasvaminen poroihin eli elämän mittainen oppiminen. *“Perehdytys on alkanut joskus 1996 ja ei varmaan ikinä lopu.”*, vastasi yksi nuorista. Oppia vastaajat ovat saaneet vanhemmilta, isovanhemmilta, sukulaisilta ja toisilta poromiehiltä. Myöhemmin on pari vastaajista saanut oppia myös puolison kautta. Pieni osa vastaajista kertoi tullessaan mukaan porotyöhön vanhempana, jolloin toisten poromiesten ja tuttujien neuvot, opit ja tukeminen korostuivat vastauksissa.

Vastauksissa korostuu hiljaisen tiedon oppiminen seuraamalla. *“Paljonhan sitä oppii jo, kun on pienestä asti seurannut toisten tekemistä.”*, mainitsi yksi vastaajista, samoilla linjoilla ovat useat muutkin vastauksissaan. Lisäksi pari vastaajista myös mainitsi virheiden kautta oppimisen tehokkaaksi tavaksi. Vastauksissa mainittiin myös useasti perehdytyksen ja oppimisen jatkuminen nyt ja tulevaisuudessa. Yksi vastaajista nosti esille myös tärkeäksi muistaa tulevien nuorien perehdyttämisen eli tiedon, taidon ja historian siirtämisen näin ollen eteenpäin.

Jonkin verran eroja löytyy vastaustaan tarkemmin avaavilta. Yksi kertoi saavansa aina perehdytystä tarvittaessa sekä sen, ettei ikinä laiteta yksin tekemään, jos ei itse ole varma omasta osaamisestaan. Toinen kertoi oppineensa kantapäähän kautta, ettei perehdytystä ole juurikaan ollut saatavilla. Myös tekemällä oppii - asenne korostui vastauksissa.

Kymmenen prosenttia kyseiseen kysymykseen vastanneista nosti esille koulutuksesta saadun perehdytyksen. Koulutuksesta puhuttaessa mainitaan porotalouskoulu ja ammattikoulu, agrologiopinnot sekä nylkykurssi. Kyselyssä ei missään vaiheessa kysytty vastaajien koulutustaustaa. Ei voida sanoa, eivätkö useat poroihin liittyviä kouluja käyneet näe koulunkäyntiä perehdytyksenä, sillä ei tiedetä ovatko vastanneet käyneet poroihin liittyviä opintoja ylipäätään. Myöskään kyselyn asettelu ei varsinaisesti nosta esille koulutusta vaihtoehtona, kuten myöskään eivät edelliset kysymykset, joissa puhutaan lähinnä paliskuntatyöstä. Näin ollen vastaajat eivät välttämättä ole ajatelleet koulutusta vastatessaan kysymykseen.

Kysyttäessä mikä helpottaisi osallistumista porotöihin vastauksissa korostuivat teemoina raha, vähäisempi tarve tehdä muita töitä, paliskunnan toimintamallit, ennakointi, tiedon kulku sekä oma asenne. Kyseiseen kysymykseen vastasi 45 nuorta. Vastauksissa nousi myös yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen merkitys esille sekä nuorten parempi osallistaminen. *“Varmaan jos annettaisiin roolia ja kannustettaisiin enemmän niitä nuoria, jotka ovat innokkaita.”*, vastaa yksi nuorista ja samoilla linjoilla on seitsemän muista vastanneista.

Materian ja rahan osallistumista helpottavaksi tekijäksi nosti 22 prosenttia kysymykseen vastanneista. Mönkijään ja moottorikelkkaan investoiminen nähtäisiin helpottavana tekijänä, mutta kannattavuus häiritsee investointeja. Myös polttoaineen kallistuminen nähtiin osallistumista hankaloittavana tekijänä. Yksi vastanneista myös nosti talkoilla tehtävät työt huonoksi ja näki työpalkkojen helpottavan osallistumista. Pari vastanneista nosti esille myös lapsenvahdin merkityksen, mahdollisuudessa osallistua. Kysymykseen vastanneista 18 prosenttia nosti esille toisten töiden aiheuttaman haitan. Syynä toiselle työlle nähtiin porotalouden sivutoimisuus ja liian vähäinen tulo porotaloudesta.

Ennakoinnin ja tiedonkulun merkitys nousi muutamissa vastauksissa esille. Eräässä keskustelussa porotaustaisen nuoren kanssa mainitsi nuori aitatöiden suunnittelun merkityksen. Aitatyöt tiedetään yleensä hyvissä ajoihin etukäteen, jolloin niistä voitaisiin tiedottaa myös paliskunnassa ajoissa. Näin muualla töissä olevilla ja opiskelijoilla olisi myös mahdollista yrittää järjestää aikaa aitatöihin. Vaihtoehtoisesti myös paliskunnissa, joissa on useita muissa töissä olevia, voisi

aitatyöt ajoittaa viikonlopuille. Edellisenä iltana tuleva tieto seuraavan päivän aitatöistä aiheuttaa monille nuorille ja perheellisille hankaluuksia mukaan pääsemisessä.

Paliskunnat saivat kritiikkiä laidunkierron heikkoudesta, paliskuntien jakautuneisuudesta, perehdytyksen vähäisyydestä ja kiintiöjärjestelmästä. Paliskuntien jakautuminen ettoaluettain nähtiin myös osassa paliskunnista vanhanaikaisena ja nykyään toimimattomana muun maankäytön muuttaessa laitumia sekä väen vähentyessä. Kiintiöjärjestelmässä nuorilla ei ole mahdollisuutta kasvattaa omaa eloaan, vaan ostaminen on ainoa vaihtoehto. Kaikissa paliskunnissa ei kuitenkaan ole poroja myynnissä tai niihin tarvittavat rahat tulee hankkia muilla töillä, mikä taas vaikuttaa mahdollisuuteen osallistua. Yksi vastaajista nosti myös oikeudet omiin laidunmailhin ja lainsäädännön esille.

Useammissa kirjallisten kohtien vastauksissa esille nousi oman aktiivisuuden merkitys. Esimerkiksi perehdytystä kysyttäessä esille nousi useissa vastauksissa neuvon kysyminen. Yksi vastaajista nosti esille sen, että tulee olla rohkeutta kysyä neuvoa. Tärkeää on myös muistaa oman kiinnostuksen ja vaivannäön merkitys oppiessa uusia asioita. Yksi nuorista kuvaili kokemuksiaan porotöistä seuraavasti:

“Kaikkeen on päässyt mukaan, mutta on pitänyt kuitenkin näyttää että on aidosti kiinnostunut tekemisestä ja ensin aloittaa perustehtävistä ja sitten osaamisen ja luottamuksen kasvaessa on päässyt tekemään haastavampiakin hommia.”

Nuorten vastauksista onkin luettavissa oman työn ja ahkeruuden merkitys. Nuoret tiedostavat oman paikkansa ja asemansa ansaitsemiseksi tarvittavan työn. Poronhoito on myös yrittäjyyttä, eikä kenenkään tulisi elää toisten siivellä. Myös kysymyksessä, mikä helpottaisi osallistumista nousi esille asenne.

“Kukaan ei tehe töitä puolestasi, vaan pitää ajatella että sinunkin porot on kyseessä ja niitten eteen pitää myös työskennellä jos aikoo elää pelkällä poronhoidolla.”

5.8 Porotalouden tulevaisuuden kuvat

5.8.1 Epävarmuus tulevaisuudesta päätoimisena poromiehenä

Kiinnostukseen tulevaisuudesta päätoimisena poromiehenä vastasi 41 henkilöä. Kysymykseen vastanneista 4,9 % valitsi vastausvaihtoehdon en. Heidän vastauksiaan tarkemmin tarkastelemalla selviää, että porotöihin on otettu mukaan hyvin ja he osallistuvat paliskunnan porotöihin muiden töiden ohessa. Heiltä löytyy samoja vastauksia positiivisten sekä negatiivisten puolien osalta kuin muiltakin vastaajilta. Syynä siihen, etteivät he halua olla päätoimisia poromiehiä on mahdollisesti taloudellinen kannattamattomuus sekä kiinnostus myös muuta työtä kohtaan.

Tulevaisuuden halun olla poromies 22 prosenttia kysymykseen vastanneista valitsi vaihtoehdon en vielä tiedä. Heidän vastauksiaan tarkastellessa erikseen voidaan todeta iällä olevan vain vähän merkitystä, kuitenkin eniten epävarmoja olivat 24–27-vuotiaat. Heistä neljä ei vielä tiennyt haluaan olla tulevaisuudessa poromies eli 25 prosenttia kaikista tuon ikäryhmän edustajista. Sukupuolella ei ollut merkittävää eroa verrattuna kaikkien vastanneiden kesken. Paliskunnittain katsottuna epävarmuutta tulevasta esiintyi eniten erityisen poronhoitoalueen rajan tuntumassa molemmin puolin rajaa. Lisäksi kaksi vastanneista oli saamelaisten kotiseutualueelta.

Kokemuksissa kuka on kannustanut elinkeinon pariin vaihtoehdon ei kukaan, on valinnut vain yksi, kun taas kaikkien vastanneiden kesken katsottaessa sen on valinnut 12 henkilöä. Näin ei voida ajatella kannustamattomuuden johtavan epävarmuuteen porotaloudessa jatkamisen parissa ja päätoimisuudesta. Toki kyselyyn vastaajat ovat kaikki mukana porotaloudessa, joten ne, jotka eivät ollenkaan mukana porotaloudessa, ovat jääneet tästä tutkimuksesta kokonaan ulkopuolelle. Heidän osallistumattomuuttaan porotalouteen ja syitä sen taustalla täytyisi tutkia erikseen.

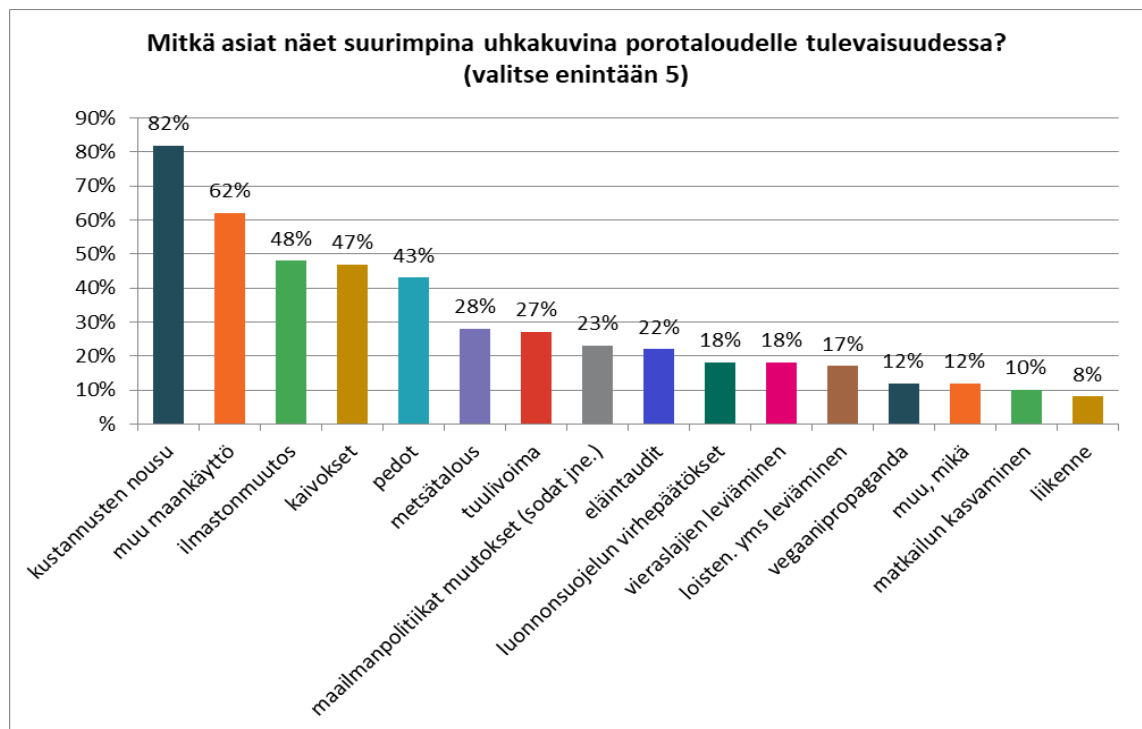
Kysyttäessä mikä on kannustanut elinkeinon eriävät vastaukset jonkin verran. Kaikkien vastanneiden kesken esille nousivat eniten edustettuina elämäntapa, luonnossa työskentely, porot itsessään sekä perinteiden ylläpitäminen. Kun taas heillä, jotka eivät vielä ole varmoja jatkavatko elinkeinossa, esille nousivat

elämäntavan, luonnossa työskentelyn ja perinteiden ylläpitämisen, lisäksi yhteisö. Yhteisö on huomattavasti taaempaa, mikäli katsotaan kaikkien vastanneiden vastauksia. Porot itsessään vastauksena taas ei pomppaa esille heillä yhtä suuresti, jotka eivät vielä ole varmoja tulevaisuudesta.

Kokemukset porotöihin osallistumisesta olivat pääsääntöisesti positiivisia myös heillä, jotka eivät vielä ole varmoja tulevaisuudesta päätoimisina poronhoitajina. Pehdytystä he kokivat saaneensa ja mukaan töihin on otettu. Osallistumisen helpotuksena nähtäisiin lähinnä kustannusten pienentyminen ja raha. Osallistumista hankaloittavat toiset työt ja loma-aikojen rajallisuus toisista töistä. Oman aseman porotöissä he näkivät hyvänä tai vähäisenä, vähemmän osallistumisen vuoksi.

5.8.2 Tulevaisuuden uhkakuvat

Tulevaisuuden uhkakuvista kysyttäessä pyydettiin vastaajia valitsemaan vaihtoehtoja viisi suurinta uhkaa. Valittuja vastauksia tuli yhteensä 286 eli keskimäärin 4,7 vastausta henkilöä kohden. Uhkakuvat jakautuivat seuraavan kuvion 12 mukaisesti.

Kuvio 12 tulevaisuuden uhat porotaloudessa

Suurimpana uhkakuvana nähtiin kustannusten nousu. Toiseksi suurimmaksi uhkakuvaksi nousi muu maankäyttö. Lähes puolet vastaajista olivat valinneet vaihtoehdoikseen ilmastonmuutoksen, kaivokset sekä pedot. Pienimpinä uhkina nähtiin liikenne sekä matkailun kasvaminen. Muu, mikä -kohtaan vastasi seitsemän henkilöä. Vastauksissa mainittiin laidunalueiden pieneneminen ja köyhtyminen, kannattavuus, maa- ja metsätalouden kehittäminen, tarhat Etelä-Suomessa, metsäpeuran leviäminen sekä lihan kehitys. Yksikään vastausvaihtoehdoista ei jäänyt ilman ääniä.

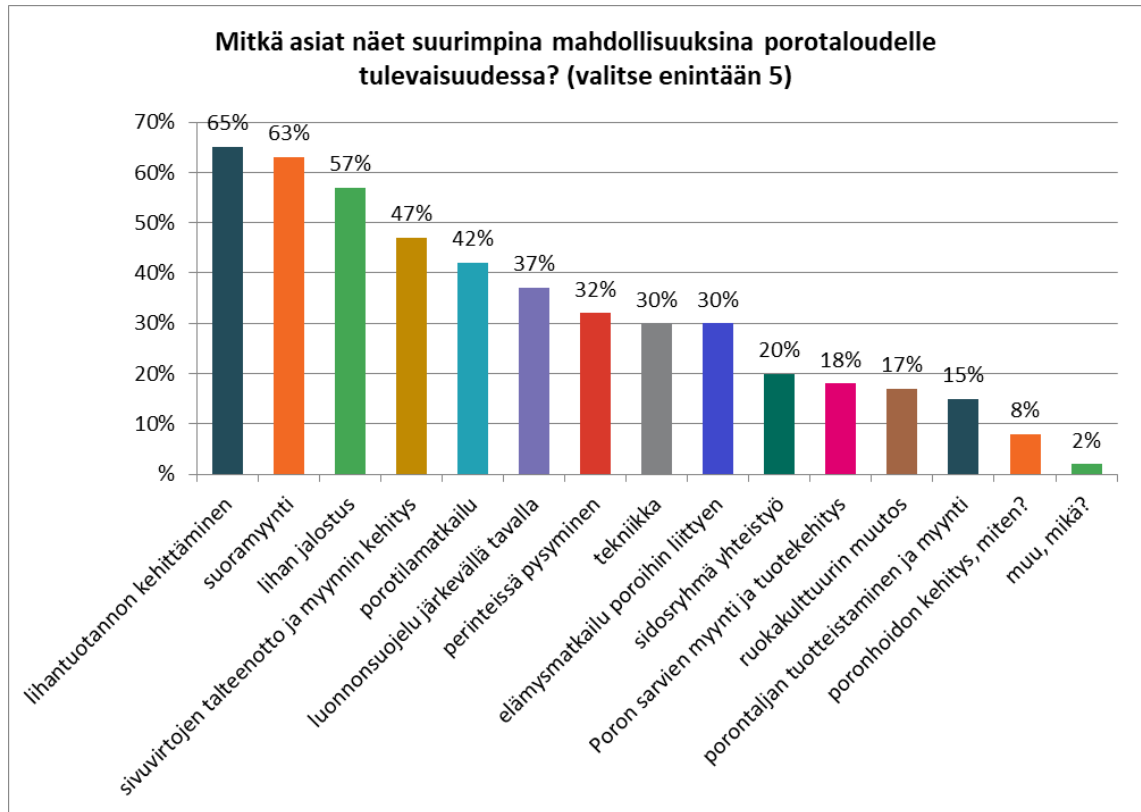
Tarkemmin vastauksiaan avasi muutama vastanneista. Kustannusten nousua uhkakuvana oli avattu kertomalla sen nostavan kynnystä alkaa täysipäiväiseksi poronhoitajaksi. Uhkaksi nähtiin myös "ei se kannata" -asenne. Muun maankäytön muistutettiin pitävän sisällään tuulivoiman, kaivokset, tiet ja metsätalouden. Lisäksi muun maankäytön kerrottiin olevan ongelma jo nyt ja myös uhkakuva tulevaisuudessa. Myös petotilanteen kerrottiin olevan huolestuttava jo nyt ja tulevaisuuden pelottavan. Yhtä vastaajista myös mietitytti etelän porotarhojen vaikutus poronhoidon imagoon ja ajatukseen siitä, että porot pärjäisivät tarhassa ympäri vuoden. Eläintaudeista yksi vastaajista mietti porojen siirtelyä poronhoitoalueen laidalta toiselle ja sen vaikutusta tautien esiintymiseen.

Tulevaisuuden uhkakuvat kustannusten nousun ja petojen osalta olivat samassa linjassa nykyhetken negatiivisimpien puolien kanssa. Tulevaisuudessa kuitenkin ilmastonmuutos nähtiin paljon suurempana uhkana, kuin miksi se tässä hetkessä miellettiin. Myös osittain ilmastonmuutoksen mukana tulevat tekijät, kuten eläintaudit, vieraslajit ja loisten leviäminen saivat ääniä. Mielipidettään ilmastonmuutoksesta avasi eräs vastaajista seuraavasti:

"Ilmastonmuutos on koko maailman asia. Menemättä avaamaan ja vertailemaan esimerkiksi vihreään siirtymään ja maiden välisiin eroihin liittyen, nostan esiin etenkin arktisille alueille muodostuvan paineen, sääolosuhteiden ja laidunten tilan vaihtelut sekä lisääntyvät kasvi- ja eläintaudit. Ilmastonmuutos näkyy selkeästi ja kokonaisvaltaisesti poromiesten työssä, ja vaatii tällä hetkellä lähes jatkuvaa arviointia, ennakoitua töiden toteuttamisen ja tuloksien säilyttämisen suhteen. Muutokset ovat olleet ajoittain erityisen nopeita ja päivittäin vaihtelevia, minkä vuoksi ne ovat huonosti ennustettavissa ja vaatii nopeitakin liikkeitä."

5.8.3 Tulevaisuuden mahdollisuudet

Tulevaisuuden mahdollisuuksista kysyttäessä pyydettiin vastaajia valitsemaan vaihtoehtoista suurinta mahdollisuutta. Valittuja vastauksia tuli yhteensä 289 eli keskimäärin 4,8 vastausta henkilöä kohden. Mahdollisuudet jakautuivat seuraavan kuvion 13 mukaisesti.

Kuvio 13. Tulevaisuuden mahdollisuudet porotaloudessa

Vaihtoehtoista suosituimmiksi nousivat yli 50 prosentin kannatuksella lihanjalostus, suoramyynti sekä lihan jalostus. Lihan myynti onkin poronhoitajille päätulon lähde, joten sen mahdollisuudet oletetusti nähdäänkin korkealla. Muu, mikä -kohtaan vastauksena oli *“Teollisen maankäytön säätely”*. Yksikään vastausvaihtoehtoista ei jäänyt ilman ääniä.

Kirjallisesti valintojaan avasi muutama nuorista. Vastauksissa nostettiin esille poron kokonaisvaltaista hyödyntämistä, tehokkuuden maksimointia tekniikan avulla, muun maankäytön rajoittamista luonnonsuojelulla sekä tehokkaampaa ja suunnitelmallisempaa laidunten käyttöä.

Ilahduttavaa on sivuvirtojen talteenoton ja myynnin kehityksen sekä porotilamatkailu sijoilla 4 ja 5. Viime vuosina näihin onkin kiinnitetty huomiota enemmän ja moni nuorista näkeekin nämä tulevaisuuden mahdollisuuksina.

Mielenkiintoista on myös vastausten tasainen jakautuminen perinteissä pysymisen ja tekniikan välillä, vaikkakaan nämä eivät ole täysin toisiaan pois sulkevia. Vertailemalla nämä vastausvaihtoehdot valinneita ei voida tehdä selkeää jakoa esimerkiksi alueellisesti tai iällisesti. Perinteissä pysymisen valinneista suurin osa on erityiseltä poronhoitoalueelta, kun taas tekniikan valinneet jaottuvat tasaisemmin ympäri poronhoitoaluetta. Tekniikan valinneet olivat keskimääräistä useammin miehiä, kun taas perinteissä pysymisen valinneet vastaajat jakaantuivat sukupuoleltaan, kuten kaikki kyselyyn vastanneet keskimäärin.

5.8.4 Elinkeinojen tulevaisuus nuorten käsissä

Elinkeinojen kehittämistä koskevaan kysymykseen vastasi 40 nuorta. Nuorten vastauksissa korostui elinkeinojen kehittäminen ja ajanhermolla pysyminen, mutta myös perinteiden kunnioittaminen.

“Opettelemalla vanhat tavat ja pysymällä ajanhermolla. Pitämällä porotalouden näkösilä mediassa ja huolehtimalla lihanlaadusta sekä etiikasta.”

Vastauksissa toistuivat yhteistyön kehittäminen, aktiivisuus porotöissä, verkostoitumisen merkitys, poroelinkeinojen imagosta huolehtiminen, lihatuotannon kehittäminen, tekniikan mukaan ottaminen sekä luonnon arvostus ja vaaliminen.

Verkostoitumisen merkitys nousi useissa vastauksissa esille. Osa koki tärkeäksi tutustua toisten toimintaan vierailemalla eri paliskunnissa ja sitä kautta kehittämällä omaa poronhoitoa. Osa nosti yhteistyön merkitystä viestinnän ja muualta tulevien haasteiden selättämiseksi.

“Enemmän yhteistyötä laajemmin, uusien ideoiden ja ajatusten jakoa keskenään. Eri alueilla on erinäisiä ongelmia, niihin pitäisi etsiä ratkaisua ja tehdä kannanottoja joissa takana olisi koko poronhoitoalue, ei vain yksittäinen paliskunta.”

Imagon merkitys korostui myös monissa vastauksissa. Nuoret kokivat, että on hyvä tuoda tietoa porotaloudesta esille ulkopuolisille sekä pitää yllä positiivista kuvaa porotaloudesta. Lisäksi nuoret näkivät tärkeäksi tuoda elinkeinoja myös päättäjien näkyviin sekä olemalla aktiivisia politiikassa.

“Ehkä olemalla aktiivisemmin politiikassa mukana? Otetaan asioihin kantaa! Monet poronuolet jakavat somessa kuvia arjestaan, mikä on hyvä juttu, jotta ihmiset saavat tietää, mitä poronhoito on. Myös porotaloutta kritisoiviin lehtijuttuihin on kirjoitettu vastineita, mikä on loistavaa. Tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan varmasti entistä enemmän yhteisöllisyyttä ja yhteen hiileen puhaltamista, eli ei vastakkainasettelua vaan ollaan kaikki poronhoitajat samalla puolella.”

Myös paliskunnan sisällä nuoret näkivät olennaiseksi kehittää toimintoja ja yhteistyötä. Esille nostettiin yhteistyön merkityksen korostuminen väen vähetessä, tapojen uudistaminen, sillä *“osa vanhoista tavoista ei ole enää toimivia ja niistä tulisi luopua.”* Tärkeäksi nähtiin myös paliskuntien laidunkierron kehittäminen ja laitumien turvaaminen myös tulevaisuuteen.

Nuorten vastauksissa nousi esille sekä lihatuotannon kehittäminen että uudenlaisten tulonlähteiden etsiminen ja löytäminen. Lihatuotannon kehityksessä esille nousi suoramyynnin ja pienjalostamoiden merkitys, jotta ei oltaisi isojen ostajien varassa. Yksi nuorista nosti esille myös oman työn kehittämisen esimerkiksi ruokintaan liittyen, tekemällä rehuanalyysin.

Uusien ideoiden ja kehittämisen keskellä useampi vastaajista muistutti myös vanhojen tapojen opettelun ja perinteiden kunnioittamisen. Yksi vastaajista nosti esille vanhoista tavoista on koiran käytön porotöissä, mikä on tietyillä alueilla vähentynyt tai jopa unohtunut. Koiraä käyttämällä voitaisiin pienentää mahdollisesti myös kuluja.

Kaiken kaikkiaan nuorten vastauksista paistaa sitoutuminen ja palo poroelinkeinoja kohtaan. Viimeisenä lainauksena nostan esille hyvin tyhjentävän ja monipuolisen vastauksen.

“Lähtemällä rohkeasti suoramyyntiin, uusiin ideoihin, sivutuotteiden kehittämiseen, jotta poronhoitaja saisi mahdollisimman hyvän hinnan porosta. Puhumalla poronhoidon puolesta jatkuvasti ja rohkeasti. Kehittämällä paliskunnan hallintoa avoimempaan ja innostuvampaan suuntaan. Paliskunnalla olisi mahdollista tehdä monenlaista yhteisöllistä kehittämistä palkisen sisällä mutta asenteet monesti estävät ne. Perinteitä ei saa unohtaa mutta turha negatiivinen ajattelu poronhoitajien kesken ja riidat eivät edesauta mitään. Yksin on hankala yrittää ja pitää kokonaisen elinkeinon lippua korkealla.”

5.9 Johtopäätökset

Tutkimukseni vastausprosentin ollessa 72 prosenttia, voidaan arvioida kyselyn kiinnostaneen nuoria. Myös vastausten laatuun oli panostettu, mikä kertoo, että kysely on nähty mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Kyselyyn saatiin kattavasti vastauksia ympäri poronhoitoaluetta. Kyselyyn vastanneiden ikä- ja sukupuolijakaumat eivät täsmää täysin todellisten jakaumien kanssa.

Porotalouden positiivisimpina puolina nähtiin porot, luonto ja elämäntapa, jotka usein mielletäänkin porotalouden kantaviksi tekijöiksi. Negatiivisimpina nähtiin kulujen nousu, pedot ja taloudellinen kannattamattomuus. Kulujen nousu on seurausta maailman tilanteesta ja kyselyn sijoittuminen juuri tähän hetkeen polttoaineen ja rehun hinnan ollessa korkealla, vaikuttaa luultavasti tuloksiin merkittäväällä tavalla.

Porotöihin on mukavampi lähteä, mikäli siellä ollaan vastaanottavaisia ja kannustavia. Kuitenkaan pelkästään kannustamattomuus ei kaada nuorten kiinnostusta elinkeinoa kohtaan. Vastauksista voidaan tulkita osallistumisen olevan paljolti omasta asenteesta kiinni. Tuloksia analysoimalla voidaan todeta, että porot itsessään ja porotalous elämäntapana ovat nuorille suurin syy jäädä tähän "kuolevaan elinkeinon".

Esille nousi myös yhteistyön merkitys monessakin suhteessa. Tärkeänä nähtiin poronhoitotöiden toimivuus yhteistyössä, mutta myös elinkeinon yhteen hiileen puhaltaminen muualta tulevia haasteita kohdatessa. Lisäksi nuoret kokivat tiedon jakamisen ja verkostoitumisen tärkeänä.

Tulevaisuuden näkymissä esille nousivat asiat ovat olleet yleisesti puheissa ja esillä elinkeinossa. Nämä näkymät ovat esillä myös Luken tulevassa porotutkimuksen teemassa. Nuorten vastauksissa elinkeinon kehittämisestä välittyy, kuinka paljon heille porotalous merkitsee. Tulevaisuus pelottaa nuoria, mutta myös toivoa vastauksista löytyy. Tyhjenevällä syrjäseudulla sanotaan usein poromiehen tulen olevan viimeinen savu kylässä. Työni tulosten perusteella voidaan olettaa näitä savuja olevan vielä tulevaisuudessakin.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää porotaloudessa mukana olevien nuorten näkemyksiä ja kokemuksia poroelinkeinosta ja elinkeinon tulevaisuudesta sekä selvittää mikä saa nuoret jäämään porotalouteen. Onnistuin mielestäni tuomaan nuorten ääntä kuuluville ja avaamaan heidän näkemyksiään.

Opinnäytetyöni eli matkan varrella ja mukautui vasta kirjoittaessa lopulliseen muotoonsa. Alun perin opinnäytetyössä oli tarkoitus käsitellä tutkimusta laadullisesti sekä analysoida tuloksissa myös työpajoja. Kuitenkin kyselyn muotoutuessa ja vastaajien määrän ollessa hyvä työ muotoutui määrälliseksi tutkimukseksi. Näin kuitenkin tärkeänä ottaa mukaan laadullisen tutkimusmenetelmän piirteitä, sillä se antaa nuorille paremmin mahdollisuuden tuoda omia näkemyksiään elinkeinosta ja sen tulevaisuudesta esille laajemmin.

Myös työpajojen tulokset jäivät vain pohjatyöksi kyselylle, sillä ne sijoittuivat vain tietyille alueille, ja tulokset eivät välttämättä olisi vastanneet koko poronhoitoalueen nuorten näkökulmaa. Työpajojen tulokset olivat mielenkiintoisia, ja toisena vaihtoehtona olisikin voinut olla keskittyminen pelkästään Poikajärven paliskunnan nuorten näkemyksiin ja kokemuksiin. Keskittyminen vain yhden paliskunnan tilanteeseen olisi antanut mahdollisuuden avata poronhoitotöitä ja toimintamalleja alueella tarkemmin sekä alueen ominaispiirteitä, mahdollisuuksia ja haasteita. Halusin kuitenkin tuoda nuorten ääntä laajemmin esille.

Kyselyn tulokset olivat pääsääntöisesti hyviä. Kuitenkin kysymyksiä perustietojen lopussa olevat kysymykset vastaajan suhteesta porotalouteen olivat huonosti muotoiltuja ja niitä ei juurikaan voinut tulkita tuloksissa. Vastauksissa näkyy myös tämänhetkinen tilanne ja etenkin kysymykset negatiivisista puolista sekä tulevaisuudesta ovat osittain riippuvaisia kyselyn ajankohdasta tuloksia tulkitessa.

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista, mutta samalla tuskasta itselleni. Pyrin työssäni objektiivisuuteen, mutten voi kieltää läheistä suhdettani aiheeseen. Yllätyin itse eniten nuorten mielenkiinnosta vastata kyselyyn sekä heidän tiedusteluistaan opinnäytetyöprosessini etenemisestä. Työssäni näkyy kiireellinen aikataulu, etenkin teoriaosuuden suhteen.

Näen opinnäytetyöni hyödyllisenä elinkeinolle ja sen tulevaisuudelle. Työtäni voivat käyttää hyödykseen porotaloudessa toimivat oppilaitokset ja muut porotalouden tulevaisuutta kehittävät organisaatiot. Näen työni myös kulttuurillisesti merkittävänä, sillä kohderyhmänäni olivat Lapin alkuperäiselinkeinossa mukana olleet nuoret.

Mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita huomasin työtä tehdessäni useita. Työssäni keskityin porotaloudessa mukana oleviin nuoriin, mutta entä he, jotka ovat jättäneet elinkeinon taakseen. Mikä heidän syynsä lähteä on ollut? Myös nuorten esille tuomat kehityskohteet kuten lihatuotannon kehitys ja taloudellisen tuoton kasvattaminen olisivat hyödyllisiä jatkotutkimuksen aiheita. Elinkeinoja voisi myös lähteä kehittämään verkostoitumisen ja imagomarkkinoinnin kautta lisää.

LÄHTEET

Asiala, J. 2022. Poroa sarvesta saporoon. Viitattu 17.11.2022 <https://www.lapinkeino.fi/2022/09/09/poroa-sarvesta-saporoon/>.

Degerman, R. 2018. Poronhoito on sukupolvelta toiselle siirtyvä elämäntapa, jolla harvemmin pääsee rikastumaan – "Luonnolla ja erämaalla on enemmän painoarvoa". Viitattu 17.11.2022 <https://yle.fi/uutiset/3-10461515>.

Jyväskylän yliopisto 2022. Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineistot. Viitattu 31.10.2022 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/kirjasto/kirjastotuutori/aihehaku-tutkimusprosessissa/metelmatietoa-ja-palveluja>.

Jänkälä, A-L. 2022. Kyselyä tilastoista opinnäytetyöhön liittyen. Sähköposti anna-leena.jankala@paliskunnat.fi 17.11.2022. Tulostettu 28.11.2022.

Kortesalmi, J. 2008. Poronhoidon synty ja kehitys Suomessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Luonnonvarakeskus 2022. Tunnusluvut, poronhoitoalueet 3-jako. Viitattu 17.11.2022 https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/porotalous/2020/tunnusluvut_saamelaisalue/.

Maa- ja metsätalousministeriö 2018. Poronhoidon mahdollisuudet ja haasteet ilmi maa- metsätalousministeriön avoimesta verkkokyselystä. Viitattu 19.11.2022 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/poronhoidon-mahdollisuudet-ja-haasteet-ilmi-maa-metsatalousministerion-avoimesta-verkkokyselysta>.

Maa- ja metsätalousministeriö 2022. Poronhoito Suomessa. Viitattu 15.11.2022 <https://mmm.fi/lisatietoja-poronhoidosta>.

Mustonen, J. 2022. Poikajärven paliskunta. Rahastonhoitajan haastattelu 2.11.2022.

Nykänen, T. 2017. Moottorikelkka muutti poronhoidon käytäntöjä, mutta ei poroimien filosofiaa. Viitattu 19.11.2022 <https://www.ulapland.fi/news/Moottorikelkka-muutti-poronhoidon-kaytantoja,-mutta-ei-poroimien-elamanfilosofiaa/ourhf1fy/c2d7ea1d-43de-4561-a37e-9216605fdb77>.

Ocobock, C., Soppela, P., Turunen, M., Stenbäck, V., Herzig, K-H., Rimbach, R., & Pontzer, H. 2021. Reindeer herders from subarctic Finland exhibit high total energy expenditure and low energy intake during the autumn herd roundup. *American Journal of Human Biology*. Viitattu 16.11.2022 <https://doi.org/10.1002/ajhb.23676>.

Paliskuntain yhdistys 2022a. Paliskunnat. Viitattu 15.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/poronhoito/paliskunnat/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022b. Poroelinkeinojen ekonomia. Viitattu 17.11.2022 <https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/poroelinkeinojen-ekonomia/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022c. Poromiehen ammatti. Viitattu 8.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/poronhoito/poromiehen-ammatti/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022d. Poronhoidon kehitys. Viitattu 1.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/poronhoito/historia/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022e. Poronhoitovuosi (1.6.-31.5.). Viitattu 16.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/poronhoito/poronhoitovuosi/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022f. Poronomistajat. Viitattu 17.11.2022 <https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/tilastot/poronomistajat/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022g. Poron vuosi - valoa ja kaamosta. Viitattu 16.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/poro/poron-vuosi/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022h. Poro on Lapin matkailun johtotähti. Viitattu 19.11.2022 <https://paliskunnat.fi/poro/matkailu/>.

Paliskuntain yhdistys, 2022i. Tilastoja. Viitattu 27.11.2022 <https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/tilastot/>.

Pekkarinen, A.-J., Kumpula, J. & Manni, K. 2022. Luken porontutkimuksen tulevaisuus: Tiekartta Luonnonvarakeskuksen porontutkimuksen painopistealueista ja kehittämisestä vuosille 2022–2026. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 52/2022. Helsinki. Luonnonvarakeskus.

Rehtonen, T. 2019. Nuoria naisia ja vanhoja miehiä. Viitattu 7.11.2022 <https://poromieslehti.blogspot.com/2019/11/nuoria-naisia-ja-vanhoja-miehiä.html>.

Ruokavirasto 2021a. Poronlihan suoramyynä. Viitattu 19.11.2022 <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/tuote--ja-toimialakohtaiset-vaatimukset/liha-ja-lihavalmisteen/poronlihan-suoramyynä/>.

Ruokavirasto 2021b. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuet. Viitattu 17.10.2022 <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/porotalous-ja-kolttalain-mukaiset-tuet/porotalouden-ja-luontaiselinkeinojen-rakennetuet/>.

Ruokavirasto 2022. Porotalouden eläinkohtainen tuki. Viitattu 17.11.2022 <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/porotalous-ja-kolttalain-mukaiset-tuet/porotalouden-eläinkohtainen-tuki/>.

Saamelaisalueen koulutuskeskus 2022. Porotalouden ammattitutkinto. Viitattu 17.11.2022 <https://www.sogsakk.fi/fi/Hakijalle/Koulutustarjonta/Porotalouden-ammattitutkinto>.

Verohallinto, 2022. Poroverotus. Viitattu 27.11.2022 https://www.vero.fi/henkioloasiakkaat/omaisuus/metsa/metsasta_saadut_muut_tulot/poroverotus/.

LIITTEET

- Liite 1. Työpajojen kysymyspatteristo
- Liite 2. Webropol-kysely

Liite 1. Työpajojen kysymys patteristo

Esittäytyminen

Mukava lapsuusmuisto porohommista

---

kolme positiivista asiaa porotyössä

kolme negatiivista asiaa porotyössä

(Huutomerkit pahimpien/parhaimpien perään)

Mikä on kannustanut sinua elinkeinon pariin?

Minkälaisia kokemuksia sinulla on osallistumisesta porotöihin paliskunnassa?

Mikä helpottaisi osallistumista?

Minkälaista perehdytystä olet saanut porotyöhön?

Porotalouden uhkakuvat

nyt ja tulevaisuudessa

Porotalouden mahdollisuudet

nyt ja tulevaisuudessa

Mitä lisäarvoa nuoret tuovat elinkeinoon?

haasteet, negatiivinen?

Terveiset palkisen johdolle

Liite 2. 1(3) Webropol-kysely

Kysely porotaloudessa toimiville nuorille

① Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Vastauksia käytetään hyödyksi arvioimaan oppimisympäristöä, eikä niitä lähetetä julkaisemaan medioihin. Vastauksia analysoidaan ja oppimisympäristöä niitä tulosten käyttämisen näin, eikä esityksiä luokitella voimia luokitella yksittäisiä vastaajia.

Eroittamalla sivun kysymykset ovat pakollisia, muuten voit vastata haluamillasi kysymyksillä. Jos jokin tuntuu liian vaikealta tai hankalalta kysymyksellä jätä vastaus.

1. Ikä (vuosina) *

- 18-20
- 21-23
- 24-27
- 28-30
- 31-35
- 36-41

2. Sukupuoli *

- nainen
- mies
- muu

3. Paikkakunta *

Paikkakunta

Päättämiseksi poronhoitajaksi laaditaan valintona porotaloudessa saava henkilö. Mikäli olet vielä opiskelija, laaditaan opiskelupaikot päätettäväksi työt.

4. Oletko päätoiminen poronhoitaja? *

- Kyllä, työskentelet vain porotaloudessa
- Kyllä, mutta rinnalla on myös osa-aikaisia muusia
- Työskentelet sekä porotaloudessa, että muualla
- Olen päätoimisesti opiskelija, mutta työskentelet myös porotaloudessa
- En, mutta työskentelet porotalouden parissa (Lähieläkköä, maillu yms.)
- En

Kysymyksen kaavio on ollut päätoiminen poronhoitaja tulee laadua vuodet sitä, kun on toiminut oppimisympäristössä. Jätä vastaamalla kysymyksen mikäli et ole päätoimisesti poronhoitaja.

5. Jos vastasit edelliseen kyllä, kauanko olet ollut päätoiminen poronhoitaja? *

- alle 3 vuotta
- alle 5 vuotta
- alle 10 vuotta
- yli 10 vuotta

Vastaa kysymyksen, mikäli et vielä ole päätoiminen poronhoitaja.

6. Jos et ole vielä päätoiminen poronhoitaja, haluaisitko tulevaisuudessa olla? *

- Kyllä, läheskohta
- Kyllä, jossain
- En vielä tiedä
- En

Seuraava

Kysely porotaloudessa toimiville nuorille

① Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Seuraavien kysymysten vastaajien osuus on nuorten työttömyyden osuus. Mikäli sinulla tulee mieleen muuta mielen vaihtoa viimeisenä olemaan "muu, mikä" kohtaan oma ajatuksesi aiheesta. Esitä olevat ehdotukset ovat selustassa jätettävissä.

7. Kolme positiivisinta asiaa porotaloudessa

- luonto
- yhteisöllisyys
- porot
- elämäntapa
- vapaus
- monipuolisuus
- työn vaihtelevuus
- omaehtoisuus
- laatu
- yli sukupolteisuus
- perinteet
- työn tyydytyks
- muu, mikä?

8. Kolme negatiivisinta asiaa porotaloudessa

- ennakkoluulot
- tilasommuus
- pehko
- matalatuloisuus
- taloudellinen kannattamattomuus
- luulot
- katoavat
- poronhoitajan asema
- laatu
- väkivaltaisuus
- maillu
- työn määrä
- päätäjien toimint
- kuluksen nousu
- laatu
- työn kuormitus
- laatu
- muu, mikä?

9. Halutessasi voit avata valintojaat.

Edellinen

Seuraava

Liite 2. 2(3) Webropol-kysely

Kysely porotaloudessa toimiville nuorille

① Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Seuraavien kysymysten vastausehdotukset ovat nuorien työpajassa saatuja ideoita. Mikäli sinulla tulee muuta mieleen vastaa viimeisenä olevaan "muu, mikä" kohtaan oma ajatuksesi aiheesta. Esillä olevat ehdotukset ovat saatavissa jäselytyössä.

10. Kuka on kannustanut sinua etinkeinon pariin?

- vanhemmat
- sisarukset
- koulukaverit
- ystävä
- isot/poronvähet
- puoleksi
- ei kukaan
- joku muu, kuka?

11. Mikä on kannustanut sinua etinkeinon pariin?

- perinteiden ylläpitäminen
- elämäntapa
- yhteisö
- omantunne
- vapaa
- mikäkin muu ei kukaan
- sosiaalisen median näkökulma, oman arvon lisääminen
- yrittäjyys
- poron talous
- luonnossa liikkuminen
- halu ylläpitää kulttuurin
- muu, mikä?

12. Halutessasi voit avata valintojaasi.

Edellinen

Seuraava

Kysely porotaloudessa toimiville nuorille

① Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Seuraavien kysymysten vastaukset ovat avoimia. Niiden voit vastata yksittäisellä sanalla tai kokonaisella lauseella. Kysymykseenä puhutaan palkkunaasta, mutta voit ajatella vastaavaksi myös oman eloporokan, roikan, lakan tai sidos osia.

13. Minkälaisia kokemuksia sinulla on porotoihin osallistumisesta palkkunaasasi?

14. Mikä helpottaisi osallistumista porotoihin?

15. Minkälaisia perehdytyksiä olet saanut porotyöhön?

16. Minkälaisena näet asemasi palkkunaassa / porotoissa?

Edellinen

Seuraava

Liite 2. 3(3) Webropol-kysely

Kysely porotaloudessa toimiville nuorille

① Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Seuraavien kysymysten vastausvaihtoehtoja ei ole nuorten työpajassa esillä tullessa esillä. Mikäli sinulla tulee muuta mieleen vastaa viimeisenä olevaan "muu, mikä" kohtaan oma ajatuksesi aiheesta. Esillä olevat vaihtoehtot ovat satunnaisessa järjestyksessä.

17. Mitkä asiat näet suurimpina uhkakuvina porotaloudelle tulevaisuudessa? (valitse enintään 5)

- pöydät
- luultuina
- muu maankäyttö
- metsätalous
- liikenne
- luonnonsuojelun virhepäätökset
- eläintaloudet
- ilmastonmuutos
- kalvot
- kastamien nousu
- vesienpöytäpöytä
- maatalon kasvaminen
- isotien, ym. laadun
- vierailijien lisääminen
- maatalouspolitiikan muutokset (pöytä jw.)
- muu, mikä

18. Mitkä asiat näet suurimpina mahdollisuuksina porotaloudelle tulevaisuudessa? (valitse enintään 5)

- porotalous
- eläintalouden laatu ja myynti kehitys
- perinteisiä pyynnin
- kalankäyttö
- eläintalouden kehittäminen
- istun järkeä
- ruokatuotteen muutos
- suomenmyyri
- eläintalouden poronin liityn
- poronhoidon laatu ja myynti
- poronhoidon kehitys, miten?
- Poron saarven myynti ja laatukehitys
- aikayhtymä yhteistyö
- luonnonsuojelu järkevillä tavalla
- muu, mikä?

19. Miten nuoret voisivat kehittää elinkeinoa tulevaisuudessa?

20. Voit halutessasi avata kohtien 17 ja 18 vastauksiasi tässä.